СВОБОДА
LIBERTY
Часопис для руского народа в Америцї і орган „Руского Народного Союза".

Рік XIV. Скрентон, Па., Четвер 27-го Вересня, 1906. Число 39 — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, September 27, 1906. No. 39

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменословів).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

Відозва до всїх місцевих Секретарів Руского Народного Союза.

Поважані ПП. Секретарі!

Як Вам відомо, на IX. Головній Конвенції Союза, вибрано мене рекордовим Секретарем нашої організації. Обовязком моїм єсть: провадити вписову книгу всїх членів Р. Н. Союза, принимати або вимазувати членів, на підставі статута Р. Н. Союза і т. д.

Длятого прошу, всякі зміни членів, які заходять в Ваших братствах, як: **деклярації новоприступивших членів, повідомлене о вимазаних членах, перестуфні листи, зміни посмертного, хто оженив ся, хто умер і т. п. посилати на адресу:**

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Всї повищі зміни прошу менї засилати так, щоби я їх одержав найдальше до 29-го дня в кождім місяцю, бо дня 30-го замикає ся рахунок членів Союза і розрахове ся розмет.

Хто за пізно — по замкненю рахунків надішле переміни своего братства, то такі переміни не будуть важні аж доперва на слїдуючий місяць.

Всї справи грошеві: чеки, моні-ордери і т. п., прошу посилати так як і до тепер на адресу:

S. Jadlowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

З поважанем
Теодозій Лабовский, рекорд. секр. Союза.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи від 1. Августа б. р. членів до Р. Н. С. маєте від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після лїт, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт... 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маєте уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоби не перевисшали 40 лїт житя. Ті, котрі мають висше 38 лїт а не скінчених 40, мають предложити метрику родженя або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Вересень		
27	Ч.	Воздв. Чесного Хреста
28	П.	Никити, Фільот.
29	С.	Евфимії, Людм.
30	Н.	17. По. Воздв.
1	П.	Жовт. Евфем
2	В.	Трофима
3	С.	Евстахія, Татіяни

Хто з п. п. бизнесменів задумує дати свое оголошене (адвертайзмент) до календаря на р. 1907 най спішить ся і присилає до мене, бо календар іде вже до друку.

о. Стефан Макар,
Box 404, McKeesport, Pa.

Lehigh Portland Cement Co. зачинає будовати новий цементовий млин; потрібно около 300 робітників; платня на десять годин $1.40 і $1.50. Отже братя Русини хтоби з вас немав роботи, то може тут прийти, а роботу дістане зараз, чи самотний чи жонатий. Хтоби хотів довідатися о тім більше, нехай пише до мене, а я єму відпишу о всїм. Мій адрес:

Roman Gressa,
284 Croton Ave.,
New Castle, Pa.

Наш земляк Боромір Нарольский, проживаючи тепер у Відни, придумав і опатентував дуже просту і практичну ручну і кінну косарку і живарку. Оден робітник вітнє ручною машиною за 8 годин 3—5 моргів трави, а 2—3 морги збіжа. Професор будови машин і механіки у віденьскій політехніцї Енгледер дуже користно і похвально висказав ся про винахід п. Нарольского. На Австрію винахід уже є опатентований, на Угорщину і инші держави не стає п. Нарольскому гроший на патенти. Єму дають за его винахід готівкою 20.000 К і тантієму від кождої випродукованої машини; але він рад би Галичину лишити собі і заложити тут власну фабрику, щоби по цїні коштів достарчати нашим хліборобам свою машину. Длятого п. Нарольский відкликує ся до наших капіталістів, щоби збірними силами допомогли єму до довершеня свого дїла. Адрес п. Нарольского: Віден VIII. Laudongasse 28.

Як звісно, евангелие в українськім язиці з паралельним текстом церковним, видане під редакцією подільского і брацлавского єпископа Партенія, поступило вже в продаж в київских книгарнях. Оден съвященик з подільскої епархиї звертає ся в »Подолії« до з'їзду духовенства тоїж єпархії, котрий незадовго має зібрати ся, з радою, щоби з'їзд постановив, що се евангелие повинно обовязково находити ся в кождій парафії і в кождій хатї, а вже що найменше на кождих 5—10 душ парафіян щоби був один примірник.

Проти синової науки! В черновецкій дирекції поліції зробив раранецкий господар Николай Вінчерук донесене, що його сїмнайцятилїтний син Іван утік із батьківскої хати, щоб проти волі родичів учити ся в Чернівцях. Батько просив поліцию, щоб вона найшла йому сина і назад відставила його до батьківскої хати — в „царство тьми".

В Хирові, в Галичині, з нагоди з'їзду хирівских питомців ОО. Єзуїти устроїли стрілянину з моздірів. З тої причини сполошили ся коні і стали утікати. Фірман—селянин, хотячи їх здержати, кинув ся до воза, щоби вскочити за важки. Однак се єму не удало ся. В поспіху попав межи коні а передні колеса і повис на штельвазї. За другим вистрілом коні метнули ся в бік, а віз ударив передними колесами до стовпа так нещасливо, що голова фірмана найшла ся між стовпом а колесами. Річ очивидна, що смерть наступила в одній хвилї. Убитий селянин не був властителем коний лиш нанятим фірманом, бо властитель коний, Жид, не хотів сам в суботу їхати.

П. Пільц капітан прибувшого дня 17-го сего місяця до Сан Франсіско з Такоми і північних портів тягарогого корабля „Robert Searlas", котрий віз будівляне дерево, оповідає, що підчас подорожи дня 14-го вересня, коли корабель знаходив ся в віддаленю около 250 миль від місця призначеня, зауважав надзвичайно сильне збурене води, котре тревало 22 минути і правдоподібно корабель ушкодило. Капітан є тої гадки, що лише сильне землетрясене могло збурити воду.

Перед дім богатого фармера, Якова Тайсона в Салісборі, Н. Й. заїхали самоходом дві особі, мущина і женщина. Послїдна хотячи улекшити собі вступ до середини,представила ся яко агентка від книжок, яких й тримала більшу скількість під пахою. Служаща, не припускаючи нїчого злого, впустила агентку до дому, котра сейчас почала розпитуватись про панство, а довідавшись, що крім служниці нема більше нікого в дома, вийшла на поріг і промовила до сидячого на самоході: „всьо добре, Юрку". Коли той увійшов до помешканя, приложив револьвер до голови слуги і зажадав без проволочного вказаня місця, где її господар гроші тримає. Дівчина, чи то зі страху, чи то легковажучи нещастє, зовсім не рушила ся з місця і не віддзивалась ані слівцем. Злодійска пара рада не рада вийшла з дому без нічого і від'їхала.

На малім перестанку желїзничим, Азільда, Онт., наїхали на себе два потяги особові желїзниці „Канейдіен Песифік", при чім 12 осіб на місци забито, а 12 тяжко ранено.

В Рочестер, Н. Й. знайшов недавно робітник желїзничий Вілїям Фенлон на двірци желїзничім пуделко від цигар, виповнене 100 долярівками. По упливі може години приступила до него елєгантско убрана женщина з запитанем, чи не знайшов пуделка від цигар. А що було в нїм, запитав робітник? Зденервована женщина відповіла: 20.000 долярів. Фенлон віддав пуделко з грішми незнакомій, котра навіть не подякувавши всїла зараз до потягу відїзджаючого до Ню-Йорк. На третій день одержав Фенлон анонімий лист, в котрім за его нетельність і уштивість надіслано єму нагороду, аж цїлих пять долярів.

В Спрінґфілдї, Па. напав якийсь незнакомий волоцюга на жінку фармера Г. Певита в хатї в неприсутности мужа і замордовав еї в страшенний спосіб якимсь острим желїзним оружем.

В Ню-Йорку оказала ся зухвалою і неустрашимою женщиною жінка тамошного поліцианта Дірро. Грозячи револьвером кождому, встримала 50 робітників від розкопуваня дороги перед своїм домом, мотивуючи, що боронить свою власність. Роботи ті суть ведені желїзницию Ню-Йорк, Рочестер і Бостон. Пані Дірр заявила рішучо, що ґрунт до пів улиці перед еї домом есть еї власностию, а, если компанія хоче его ужити, то мусить вперед его заплатити. Провідник робіт удав ся по поміч до капітана поліції, однак і тому дала до зрозуміня завзята женщина, що кождого застрілить, хто лиш важить ся нарушити еї власність. Отто раз зух собі баба.

В Ню-Йорку засуджено одного робітника на 100 долярів гривни за те, що знайдено в его посіданю річи походячі з фабрики, в котрій був занятий, вартости 12 долярів.

Дня 17 го сего місяця рано зажадав якийсь пяниця при 196 улиці в Ню Йорку від переходячого як раз туди робітника милостинї. Ледво що той дав відмовну відповідь, обскочили его пятьох розбишаків і завдавши єму кілька сильних ударів в голову, забрали від него годинник і знаходячу ся при нїм готівку в квоті 15 долярів. Тяжко покалїченого перевезено до вашінґтоньскої лічниці.

Заряд міста Джерзи Сіті, Н. Дж. закупив 20.000 квадратових стіп землї, положеної при 14. а Ірі улиці за $20.000, в цїли уряджена там парку і площі до забави.

З Канора, Саск. в Канаді доносять нам п. Левицкий, що народу рускому живе там досить, але спокою між ним нема, бо сварить ся за віру. Таке, на жаль, дїєсь і по других кольоніях.

Росийске правительство не є невдячне. Війскам київского округа виплачено 100.000 рублїв нагороди за участь в „усмиреню непорядків". Війско военного округа петербурского положило менші заслуги, то і меньше дістало. Єго роботу оцінено лише на 12.000 рублїв. Славний семенївский полк дістав уже давнійше 17.200 рублїв за усмирене бунту в Москві. Тепер хотїли другий раз нагородити его „вірність", але головний штаб рішив, що другий раз нагороджувати за те саме — неможливо.

„Робітниче Сьвято“.

— Пийжеж! Тфій — аж ми глум бере дивити си на оце, тфій! Сербниш ади келїшочок червоної та поправиш скунерочком пивця, та уже й цьвекае — гвари пений-смп. Ігів! Госпідкуж миленький Ти мій? Де діли си оті часи, коли то бува' чоловік з камратами до корчми зайде, то не келїшків а кватирок невраховав би си, як легіні пють, — а Мошко в присюди тне, аж в полонинах ляще. Гулялисми бува' до білого дня, дзвони на Службу Господню бува' відзвонили нам гуляючим. Гей, гей! були-ж то добрі раз часи, Христе Боже...

В такий то спосіб бідкавсь та приговорював молодшим Рутенцям старий Ігна в передню „Робітничого Сьвята“ при склянонці в сальонї.

— Те-ре, ге-ге! Дедю! Ви і не хвалили би си з вашими давними часами в старім краю, бо тут торік мали-сми ліпший ґуд тайм на „Лейбор Дей“ — перебив старому Гуцулови зсохлий молодик, котрий чкаючи, плюв цільно в сальонову забруджену сплювачку.

— Так, так, братеньки-ж ви мої, працюемо-ж ми у тій далечинькій Америці мов ті воли чорні, недільоньки сьватої часами не маючи. Чейже і нам належить ся хоть раз у році, хотяй в тій однїсенький днині нашого „Робітничого Сьвята“, забава? Видекламував своїм поетичним тоном, маленького росту, галицький „Подоляк“, котрий, як то каже ся, „смердів“ ще шіфом, бо від часу його прибуття до сього краю не минуло сповна пять місяців, однак поміж товаришами, з котрими проживав, з'умів уже уходити за знатока американських сьвят і традицій.

— Ігій! Мае ту порядний христіянин час забавити си — пробурмотів знова старий Гуцул. Ігій! Гарую та труди си тиждень цілїський, а прийде та неділенька сьвята, то бух і маеш — сальон замкнений... Сьвято, не вільно пити гварить ти, тфій! Що то за погань ті Гамериканьці. Ой нема-ж, нема, як в наших полонинах — додав старий Ігна, якось сумно, вихиливши свою шклянку перед тим до дна.

— А ви, Ігна? То лишень з тими вашими полонинами в одно виїжджаете — заговорив присадковатий Рутенець, котрий до тепер сидів мовчки конець стола при своїй шклянці.

— Виїжджаю, бо шумні а не такі, як отта плюгань в тій Америці — відтяв ся старий Гуцул.

— Шумні! А то по якого дїдька їхалисьте сюди, вмісто сидіти в тих ваших полонинах — га? — запитавсь присадковатий Гуцула, котрий аж почервонів з компромітації.

— Їхав, по щосми оту їхав?.. плентавсь старий Ігна, збитий, як то кажуть, цілком з пантелику, і замовк, бо в тій хвили приближивсь до стола незнакомий мущина, котрому на перший погляд ока читавесь „завадія“ на чолі, і гопнувши кулаком об стіл, аж шклянки зазвеніли, гукнув:

— Отже раз ви ту всі дурні ґрінори, коли не знаете чого Гуцул їде до Америки. Їде, бо в полонинах, котрі так захвалюе, хоть-би і вівсяних короваїв уже не стае, а за горівку остатні підрані личаки Мошко забрав, от що! Не тому їде, га? — запитавсь новоприбулий Рутенців, котрі приглядали ся йому мовчки.

— Галов Джордж! — гав-ае! Привитавсь зсохлий молодик та, виплюв перед тим весь тютюн, котрий жув, до сплювачки.

— То Mr. Джордж, мій камрат з краю, представляв новоприбулого прочим Рутенцям, чкаючи.

— Сїдай же ту — приговорював молодик, садовлячи силоміць Джорджа при собі, але Джорджови анї в голові було сїдати. Дививсь якийсь час своїми нерухомими очима по порожних шклянках, відтак гукнув знова тоном завадії:

— А що? Неказавс-ми, що ви ту всі дурні ґрінори. При порожних шклянках ту сидя'... Тфій! А звернувшись до готельника, котрий приглядавсь мовчки з поза бари цілій тій сцені, Джордж гукнув:

— Сей! коман гір енд ґіб мі дрінк, ґ....м, горі-оп!

А коли услужний готельник зближив ся, щоб Рутенців поспитати, що собі жадають:

— Виски фор еверібади, ґ....м, горі-оп! — гукнув Джордж, аж шиби в вікнах задзвеньчали, і ухопившись гордо під боки, продовжав:

— Тут менї полонини, от що! Працюю, то й знаю якому чортови на потїху; е за що з камратами забавитись. Може не вірите ґрінори, ґ....м?.. — запитав Джордж Рутенців, котрі аж губи порозявляли з подиву, коли Джордж почав цілою жменею кидати півдолярівки, кводри і другу дрібнїйшу монету на стіл.

— Ади, хло! Якби міліонер який, приговорював старий Ігна, приглядаючись з заіскреними очима грошам, котрі з дзвеньком котили ся по столі, упинаючись по більшій части на підлозі. Так, так, братеньки ви мої! Одначе в тій далеченькій Америці вигіднїйше робітникам дихати, бо і зарібки тут ліпші і пани тутки не такі горді, як у нас — ба, і права відповіднїші тутки для нас, бо прошу я вас братеньки, хто з вас чував в краю про „Робітниче Сьвято“? Видекламовав Подоляк, котрий в міру скількости випитих шклянок ставав поетичнїйший і сердечнїйший.

— От що! Гордив ся розбавлений Джордж, звертаючись що хвилька зі своїм „сей ком ан енд ґіб мі, ґ....м“ до готельника, котрий, усьміхаючись до Рутенців, зґартав півдолярівки зі стола у свою кишеню.

Ще довго крізь вітворене вікно долїтали на улицю крики і дзенък шклянок розбавлених Рутенців, аж зблизив ся готельник, заявляючи їм, що пора його гостям забиратись вже домів, бо вже пізна ніч.

— Варуй гет! ґ....м, бо я сьогодня бавлю ся — гукнув до готельника Джордж, затискаючи кулаки.

— Чейже братеньки хоч в той однїсенький день і т. д. видекламовав скоренько „Подоляк“ заохочуючи товаришів, щоб не уступали. Завтра „Робітниче Сьвято“, до праці не пійде нїхто.

Ситуація ставала щораз ґрізнїйшою, бо й старий Гуцул, засукавши серіозно рукави, почав моргати значучо очима:

— Старийс-ми, сказав, але бигме коли з'їму того поганина, то розторощу як горіх!..

Але холоднокровний готельник не зражавсь ґрізною поставою Рутенців, але дав знак і в одну мить висунулось з поза бари його двох присадкуватих робітників, котрі, як кажесь, на розказ свого пана готові були завсігди „на все“.

— Задуднїло! Кілька урваних стогнів і прокльонів, як наприклад: „варуй ґ....м“! „бий цю погань“... „ой мое вочєнько“! „шляк“... „а Бог би вас побив“... і Рутенцї не оглянули ся, як по одному повилїтали на вулицю.

А полісмени, ті справдішні сторожі публичного спокою з'явили ся, мов з під землї виросли. Не помогли жадні благаня нї поклики ування ся Рутенців на „Робітниче Сьвято“; виловили їх сараків тишком по одному і зникли з ними у нічній пітьмі.

Готельник, відправивши решту своїх гостий, сів, тай почав числити цїлоднєвний свій зарібок. Опісля вдоволений осягненим результатом, пропентав:

— Вел, вел — я анї не сподївав ся! Що правда, то дурний нарід ті Гонґеріенс, але, що бизнес мій ліпшае ся з кождим днем, се факт!..

Михайло Беля.

З України російської.

(Від нашого кореспондента).

Погром української преси. Військовий стан на Вкраїні буде продовжений. Уряд готуеть ся до виборів. Революція і контр-революція.

Місяць серпень випав фатально для української преси. Замовкла під тиском урядових репресій „Вільна Україна“, зупинивсь на 26. числі „Шершень“, теж, як оповідав менї на днях його видавець д. Лозинський, — не змігши втримати конфіскат, цензурних пересліджувань і заборона продажу трохи не пів — Україні. Уряд рішив знищити всю поступову пресу в Київі, і ось на цїх днях були переведені ревізії в редакціях трох київських ґазет: „Отголосок Жизни“, „Кіевской Зари“ і „Громадської Думки“. В льокалю двох останніх були знайдені у столах де-яких співробітників заборонені брошури й відозви, напр. „Проґрама української радикально-демократичної партії (істнуючої леґально), виборґські відозви б. послів до народу і т. ин. В наслідок цього „К. Заря“ і „Громадська Думка“ завішені на весь час військового стану в Київі, а дехто з співробітників „Гр. Думки“ — заарештований, напр. відомий укр. письменник і редактор „Нової Громади“ Сергій Єфремов. Всього заарештовано біля десяти душ Українців. В містї було зроблено кілька трусів серед української інтелїґенції, між ин. в судового слїдователя по важнїйшим справам д. Минченка. При ревізії в нього знайдено проґраму укр. соціяль-дем. партії; за се мінїстер юстиції по телеграфу звелїв скинути його з посади... Завішення „Гр. Думки“, одинокої щоденної нашої часописі в Росії — тяжкий удар для молодої української преси, яка тільки що почала завойовувати собі ґрунт і виробляти круг постійних читачів серед народу. На поліпшене „правного“ становища української преси в Київі — нема й надії, принаймні в близькій будучині, через те, що по останнїм звісткам військовий стан, який тяжить мало не над усією Україною, буде продовжений ще на рік. А при військовому стані нї одна порядна часопись не може довго витримати, не кажучи про те, що нема жадної ґарантії в тому, щоби за „гріха“ співробітників не завісили саму часопись, як се сталось з „Гр. Думкою“ та „К. Зарею“.

Ходять чутки, що уряд для заспокоєння держави скоро оголосить нові вибори до Державної Думи. Видно й деякі прикмети, що час виборів наближаеть ся: почались арешти людий популярних серед населення, а через те — можливих кандидатів до будучої Думи: на Поділлю заарештовано нотаріуса Зновицького і лїкаря Блонського. Останнїй тішив ся великою любовю серед селян Поділля; горячий український патріот і народолюбець, він виступав з українськими промовами на передвиборчих зібраннях і за се був заарештований; тепер його арештовано вдруге. Відомо, що уряд виточив процес проти всіх членів Думи, які підписали Виборгську відозву, одже в тім числі — майже усім українським послам. Коли новим виборам судило ся відбутись так, як уряд хоче, то всі ті посли обібрані бути не можуть на підставі обвинувачених в державній зраді. На сїй точці неминуче виникне конфлїкт, бо селяне в богатьох місцях твердо рішили вибирати тих самих послів, що й попереду. А що всякі гострі „конфлїкти“ можуть вибухнути не сьогоднї–завтра, се ясно для всякого, хто стежить за життем в Росії, хто прислухаеть ся до настрою селянства й мійського пролетаріяту. Досить згадати криваву боротьбу у Польщі, замахи і вбийства, які чинять ся по всїй Росії над представниками уряду — од простого поліцианта на вулиці аж до міністра, який кермуе цїлим механїзмом бюрократичної машини, тим пресом, що видавлюе всї соки й кров нещасної країни, досить радять ті щоденні арешти й ревізії по городах і по селах, — щоб сконстатувати: революція йде, і ми переживаемо тільки один з її моментів, коли революцийна енерґія пішла в саму глиб народних мас, щоб вибухнути звідти страшним пожаром. І уряд се добре розуміе. Напружуе всї сили, щоб достойно стрінути ворога: всї засоби для того йому гарні, а найпевнїйший — то, побіч фізичної сили війська (не завше надійного), — урядженне контр-революційного руху. Зараз усї т. зв. чорносотенно-погромні орґанїзації й товариства розвинули саму інтензивну дїяльність. Терен найактивнїйшої їх праці — наша Україна. Київ і Одеса — се два осередки, де купчать ся всї ті „Монархічні партії“, „Союзи русского народа“ та другі, тут видають ся такі розбишацькі часописї як „Кіевлянинъ“, тут найбільш розходять ся „Вѣче“, „Колоколъ“ та ин. видання, девіз котрих „ріж, пали, мордуй“. Орґанїзують ся товариства „активної боротьби з революцією“, які видають засуди поступовим дїячам і всїм, хто виступае проти уряду. Наприклад, як тільки зроблено ревізію в д. Минченка (про його ми казали вище), зараз же він дістав смертний засуд од „Союза активної боротьби“... Православне духовеньство й монастирі щиро підтримують заходи контр-революціонерів, ведучи друковану й устну погромну аґітацію, виступаючи навіть з церковної амбони з проповідями человіковбийства й ненависти. Великі монастирі, т. зв. Лаври–Київська й Почаївська служать центрами тої аґітації, де друкують ся погромні брошури й відозви та ширять ся серед тисячів прочан і по всїй околиці. Усе, що е найбільш темного й лихого в державі мобілїзуеть ся й еднаеть ся перед рішучим боем зі сьвітлом та волею. Для стрічи „внутрішнього“ ворога уряд готуеть ся далеко краще й солїднїйше, нїж колись перед війною з Японом; і справдї, сей внутрішнїй ворог для нього і для всїх, хто зацікавлений в пануванню самодержавя з усїми його наслїдками, — безмірно страшнїйший від Японців!

Одночасно з мобілїзацією темних сил реакції йде мобілїзація революційних сил Росії. Суспільство не вірить лїберальним обіцянкам Столипіна, його запевненням перед кореспондентами в чужих краів, що террор з лїва не потягне за собою террору з боку уряду. Що таки мінїстерські й царські обіцянки — російське суспільство звідало дуже добре і тепер не дасть ся одурити. На ново починаеть ся орґанїзаційний рух по всїх партіях, професіональних союзах, клюбах і товариствах. По невдатнім страйку в Петербурзї та Москві серед соціяль-демократичної партії почалась аґітація за переведенням реформ в нутрі партії в цїлях еї скріплення для дальшої боротьби. За ініціятивою фракції т. зв. „большевиків“ (які стояли завше за активною революцією і в останні часи додержувались тактики бойкоту Державної Думи), приступлено до вироблення умов злуки з усїми національними соціяль-демократичними партіями Росії, щоб осягти більшої концентрації сил революційного пролетаріяту і едности в тактицї. Недавно злучились в один союз російська соц.-дем. робітнича партія, соціяль-демократія Польщи й Литви та Латишська с.-д. партія. На черзї стоїть з'еднання з жидівським „Бундом“. Тепер саме ідуть переговори про з'еднання з українською соц.-дем. (бувшою Р. У. П.) партією. Умовою з'еднання Українцї ставлять признання повної самостійности своеї партії що-до внутрішнїх справ, представництво її в центральнім комітетї рос. с.-д. партії, уложення загального центра (комітету), який мае керувати об'еднаною рос. с.-д. партією на підставі загального голосовання членів партії без ріжниці національности, представництво укр. соціяль-демократії в делеґації рос. с.-д. партії на міжнародних соціялїстичних конґресах. Умовою злуки ставить укр. с.-д. партія також признання автономії України, хоча за те зрікаеть ся претенсії на виключне представництво волї й інтересів українського пролетаріяту. Невдовзї мае відбути ся з'їзд делеґатів національних с.-д. партій Росії, на якім остаточно буде порішене питання про злуку. Коли українським соціяль-демо-

кратам вдасть ся заховати свою внутрішню самостійність супроти централізаторських тенденцій своїх російських товаришів, то ся злука, або союз, принесе ни малу користь справі визволення українських робучих мас, сконцентрувавши з'орґанізовані сили, виробивши спільну тактику, а головно — усунувши шкідливу конкуренцію, а то й отверту ворожнечу між ріжними партіями, які тереном своеї діяльности мають якусь спільну теріторію, як се було, наприклад, і на Україні. Своїх національних інтересів жадним чином не можна занедбувати: хоча насамперед треба спільними силами звалити спільного ворога, — не слід забувати при тім інтересів ріжних народів російської держави, з яких кожен мае свої власні відтінки як бажаних ідеалів будучого суспільного устрою, так навіть і способів до здійснення тих ідеалів.

Д. Дорошенко.

Дописи.

З Клівеланд, О.

Не лише в Ню Бритейн, Конн. мають люде клопіт через пана превелебного і ми тут маемо подібну історію.

Перед пятьма місяцями мали ми доброго сьвященика в особі о. Чопея, але сей без важної причини полишив нас в тиждень перед пасхою, так нагло, що ніхто о нічім не знав ані сподівав ся, а на свое місце поставив о. Новака. Парохія не хотіла его в жаден спосіб приймити; але що кілька богомольців боялись, щоби не їли пасху несьвячену, або не померли без „prijmania“, отже приймили его на оден місяць. Так сходив місяць оден по другім аж до днесь а о. Н. у нас запльонтав ся і тяжко его позбутись, мов якої болячки. Єму не в голові хор, школа або якась просьвіта. Він лишень о одно дбае: кишеню напакувати та гайда до мадяр орсаґу дальше людий руских мадяризувати.

Правда, що наша парохія в Клівеланді не зазнала добра від коли істнуе, а то через переходящих сьвящеників, та через неуків „канторів“, котрі лишень за дармо хліб їли а нічого доброго не зробили. Отже вавдяки нашим теперішним кураторам а особливо п. М. Луцакови, предс. ради церковної, дістали ми доброго дякоучителя п. М. Бабія, котрий перед трома місяцями обняв нашу парохію а за такий коротенький час зорґанізував красний хор, майже цілу Службу Божу вже сьпівають. Мав він тут богато противників, бо мусите знати, що тут е з пів копи „канторів“, а кождий з них знав перед тим harmoniu ućic, но коли п. М. Б. заняв у нас місце учителя, тогди вже ані оден не показав ся на очи. На жаль мушу сказати, що сам піп Новак потайки робив против сьпіву і школи, називав нашого учителя поляком, вмісто людям обяснити, що то значить сьпів, що то школа, що то театр, сам не хотів того у нас робити. П. М. Бабій, не зважаючи на таке невдоволене о. Новака, працюе і заохочуе молодіж до науки, хоч і без жадної помочи сьвященика. Коли парохіяне побачили, що о. Н. не хоче інтересоватись тим щоби наша молодіж просьвіщалась, дня 12 Августа виповіли ему посаду і він згодив ся около кінця Августа Клівеланд полишити. Рівнож і в церкві оголосив, що з кінцем Августа піде з Клівеланду.

Рада церковна старалась зараз о другого сьвященика, котрий би хотів заняти у нас парохію від 1-ого Септембра, але коли вже наближив ся час о. Н. опустити нашу парохію він отверто сказав що не вступить ся до того часу, доки не найде собі таку фару як Клівеланд, а перед мадярским гр. кат. сьвящеником о. Оросом сказав, що на кризмус уж budze konćic омшу в краю. І дійстно так виглядае, бо паню превелебну в Августі відослав до краю, а сам певно ще хоче заробити на шифкарту — тай гайда до мадярорсаґу. Коли куратори сказали, що они вже запросили сьвященика до Клівеланд, то о. Новак сказав так. Не гадайте собі — що той буде у вас сьвящеником котрого ви хочете. Лишень той буде, котрого вам біскуп дасть сам і котрого я схочу. І погадайте собі пов. читателї. Чиж то не чисте рабство: наша церков, наша праця, а тут оден мадяроньский піп сьміе розказувати нам, і насилу пхати нам знов якогось мадярона. Чуемо що хотів якогось дохтора нам накинути. Ми не потребуемо жадних мадярских дохторів — в Клевеляндї есть дость дохторів. Нам треба доброго, і ревного виноградника христового, і доброго щироруского патрійота.

Куратори видячи, що не дадуть собі з ним раду — скликали парох. мітинґ д. 15. с. м. і ухвалили аби до церкви его не пустити. Так взялись на спосіб — ризи стихарі му замкнули, і не мав в чім відправляти, мусів пійти з церкви. П. М. Бабій відсьпівав утреню, і в своїм часї „обідницю“, а по Богослуженю люде спокійно розійшлись домів.

О скілько ми довідались — то піп Новак чекав якоїсь бійки коло церкви. Певно гадав, що его приверженцї пічнуть війну. От і такий то пастир о. Н., вмісто що мавби робити з десятьох одного а він робить з одного десять. Та ще і до бійки людий намовляе. В понеділок звінчав одну пару в р. кат. костелї, сам був за попа і за дяка. Посилав за дякоучителем п. М. Бабійом — но п. Бабій до костела не пішов, сказав що він мае церков свою та не хоче по чужих церквах ходити. Честь і слава п: М. Бабійови, що так мудро поступив. Сим показав свою енерґію і пошанував свою руску віру. А ви радуйте ся мадярони долярохвати. Бо у вас вшицко едно. В своїй глупоті піп Н. говорить і страшить тепер, що тії люде — якісь чотири, всї пімруть, котрі не дали єму Службу кончити. Відав чи не кинув він на них клятву. Але сеї клятви тії люде, ані ніхто не боїть ся — бо ті люде старають ся і желають мати у себе лад, старають ся о церков, о просьвіту для народу. Та Бог їх за тое карати не буде — що позбулись злого пастира. Одже тепер о. Н. рад не рад, мусить муфоватись від нас тай цілком спустив з тону. Побачив він свою глупоту, що послухав двох трох людей, та через тое допустив ся такої ганьби великої і не тілько собі але і парохії за той час наніс немало клопоту і виставив на сьміх. Тепер вже кае ся, но щож коли по смерти каяня віт.

От така то біда сталась в нашій парохії. Та дасть Бог, що по бурі настане погода. Дісталисьмо доброго учителя — маемо в Бозї надію, що дістанемо і доброго сьвященика, а они оба разом будуть старатись піднести нашу Клівляндску Русь, зі сну на ноги. Бо мож сказати, що в Клевеляндї Русини спали до тепер сном блаженних аж доперва тепер очи протирають і пізнають себе самих.

Дасть Бог, що і в наше віконце загріе сонце. Будем і ми мали чим повеличатись — та не будем позаду других американьских парохій як на жаль доси було. А ви молодцї, жени, дівчата ходіть радо на науку сьпіву до школи; в школї нічого планного, а лишень доброго научитесь. Маете тратите вечері на таких виграшках, дурницях, що часом виходять на образу Божу і на посьміховиско і ганьбу перед людьми, то ліпше ідіть до школи, а там виховаетесь на честних людей — та честних жен. Не зважайте на жадні бесіди, на жадні сьміхи; як часом де почуете від яких темних, неучених людей. Бо они не знають что творят.

Угрорус, старий куратор.

З Алден, Па.

У нас е церков і цминтар 8 років на місци, яке дала нам компанія. І все було до сего часу добре, але стало ся тепер що оден куратор Р. В. почав ставити собі дім, ну, і хоче церков переносити там коло свого дому. Чиж не сьміх? Таж се переношене церкви коштувало би парафію до 500 долярів. Чиж не даремний видаток? А як перенесете церков, то з небіщиками що зробите? Той сам славний куратор викидае з церкви образи подаровані п. І. Волошиновичем хоч до сего часу були они добрі а і тепер ліпших на їх місце нема.

Парохіянин.

З Pleasant Home, Man. Канада.

Послїдними часами появилась статя в 34 ч. К. Фармера де читальники з Fernie, B. C., боронять редактора К. Ф. На сю статю змушений я дещо відповісти, бо не досить що безпідставно боронять редактора К. Ф. але ще заперечують авторови або авторам щоби більше не важили ся критикувати К. Ф., бо в противнім разі они кудись втічуть. Куда? — се трудно відгадати....

Панове читальники! Чи ви читали К. Фармера (ч. 32) езуіцку статю під котров підписаний Деркач? Ся статя буцім то критикуе статю С. М. Б., котра була поміщена свого часу в Свободі і боронить п. К. Ґеника, але цілий еї зміст се лише нагінка до францускої кошари... Єсли ви читали сю статю, то відповіджте яким способом редактор К. Ф. потвердив тую статю, що достовірна? Далі, яким способом Гуцул Іван наробив встиду цілій К. Руси? Чи може тим, що найбільше приймив труду около самостійної-церковної організації? І се може бути встидом, що нині К. Русини не потребують лизати лапи францускому біскупови? Таж хто з вас встидаесь сеї орґанізації того ніхто не силуе належати до неї а дорога до францускoго біскупа е отворена і він радо прийме до своеї кошари всїх і вся. А куди нас провадять незалежні проводирі,то здаесь що не туда куда показуе Деркач, бо всї самостійні церкви записують на громади і підпису не вимагають від людий, отже зовсїм видно що не туда куда провадять езуїти.

Слиби редактор К. Ф. мав хоть трохи в голові того, що мае кождий поступовий чоловік, тоби був не позволив якомусь Деркачови перемішувати з болотом одного з самостійних сьвящеників по імени Іван.

Сего чоловіка я знаю ще з маленького, і з мого переконаня сей чоловік ніколи не заслугуе на подібну ганьбу писану Деркачем... А що ся тичить С. М. Б. що за грубо скритикував свого часу в „Свободі“ К. Ф. і редактора, то се і я признаю, однак з достовірного жерела довідуюсь, що тую статю не писав ані о нїй не знав С. Іван Б. а зовсїм инша особа, котрої я навіть не знаю. З сего видно, що згаданий редактор зовсім перезрілий а що перезріле то певно гнилизна. В 32 ч. набазграв на одного чоловіка всякі дурниці, а в 33 ч. вже чіпаеть ся другого чоловіка з Stuartburn, що то сей таке втяв. Єсли п. редактор К. Ф. і на дальше буде так чіпати ся людий безпідставно, то я дуже страшу ся, що і „панови“ треба буде вибирати пашпорт до тої країни, де тепер перебувае редактор Макогін... Я не мав гадки мішати ся до сего всього, але виджу що сим критикарам не розходить ся о правду а лише о те, щоб знищити нашу самостійну орґанізацію, бо приміром, слиб пану Деркачови розходилось о повагу пана К. Ґеника, то ели С. М. Б. написав дещо неправильного напротив п. К. Ґеника, то Деркач мав передовсїм вивести п. Ґеника з тих закидів, а Деркач того не зробив. Він поминув то всьо, і насамперед вдаряе на того чоловіка, на котрім стоїть найбільша вага самостійної організації. Він перш всього хоче обчернити наших самостійних сьвящеників, щоб відвернути від них людий, а робить людям другу увагу і захвалюе учених русько-езуїцько-сьвящеників, котрі вишколені в академії. Питаюсь чого они там научились? Чи може научились братолюбія, чи смиренности, чи може научились тих слів сказаних Христом: будьте задоволені тим що вам предложать? О нї Братя! они тої науки не посїдають. Академія научила їх вмісто братолюбія братолупія, а вмісто смиренности гордости. Треба знати, що не наука робить чоловіка сьвятим і добрим, але діла і воля.

При кінци скажу пару слів і в справі Свободи. К. Фармерови чогось на заваді і „Свобода“ а се певно тому, що „Свобода“ не тримаеть ся тої самої проґрами, що К. Ф. „Свобода“ днесь есть знана кождому поступовому амер. Русинови, і можна совісно сказати, що „Свобода“ досить вдоволяе наших людий. А К. Ф. намалюе карикатуру пана і каже що се руський приятель, до того додасть новинки і оголошеня і сим хотівби побити „Свободу“. Правда, що „Свобода“ не годна вдоволити зовсїм Кан. Русинів, бо мае досить своїх домових справ, отже великим обовязком К. Русинів е як словом так і ділом старати ся о свою народну часопись, котра моглаби гоїти робітничі рани як тілесні так і духовні.

Поздоровляю всїх читачів „Свободи“.

З поважанем

Іван В. Дрогомірецкий.

фармер.

З Стонвол, Ман. Канада.

Дня 14 вересня відвидів нашу кольонію др. Бачинський. Всї Русини тутешні дуже втішили ся его приїздом, лиш не всї могли его бачити, бо мусїли іти до роботи. Сердечно дякуем п. Бачиньскому за се, що нас відвідав, желаем ему щасливої дороги і бажаем аби таких людий як він було як найбільше.

Николай Лахманець.

З Vancouver, B. C.

Руский Народе! Встань, прітри очи, пізнай хто тобі приятель а хто ворог. Заглянь у славне місто Вінніпеґ, де пробувають наші просьвітителї або сказати правду затемнителї, котрі хотять нас придушити аби Русь наша славна Україна умерла, аби і слїду еї не стало.

Загляньте братя до Вінніпецкої часописи К. Ф. що там стоїть написано. Чи не встид вам то читати, що такі зрадники руского народу чернять нашу славну молодіж, котра щиро працюе для піднесеня руского народу. Колим тільки дістав до рук 35-те число К. Ф. і заглянув до середини, виджу допись під заголовком „Страх Іване, Страх“. По прочитаню еї не знав я на котрім місци стою і де ся знаходжу, чи під кнутом Росії чи Польщі. Славний з вас п. Меґас патріот, нема що казати. Нагадайте собі слова, щосьте писали коли перебралисте редакцію по П. Неґричови, що будете старати ся аби ґазета була порядна, що еї поправите а ви і те попсували, бо п. Неґрич бувби не приймив такого паскудства до газети. Де ж п. Меґас ваше слово?

Другий патріот се п. Стефаник, що віча розганяе тай бучу робить, а колись говорив о любови...

Третий патріот і то найстарший п. Кирило Ґеник, то наш добродій, що тілько нам добра зробив як кіт наплакав. П. Ґеник де ваші добрі діла? Аґа, в Калїфорнії Братцтво, то ваше діло, через яке люде свої маетки потратили тай ще ся до сеї пори не можуть доробити і вас проклинають на кождім місци.

Вжесьмо пізнали наших покровителїв а тепер осудім п. Ґеника онуку лїберального К. Ф., чи варта его приймати до хати. Таж у нїм самі брехнї, плюгавства і очерненя наших діячів на поли просьвіти. Чи не шкода вам доляра давати за трійло? Чи ми не маемо Свободи, рускої ґазети в Америцї? А пішли доляра брате і до старого краю а дістанеш „Свободу“ зі Львова, то будеш знав що ся в твоїй вітчині діе, бо і там е богато таких опікунів, що так ся Русином опікують, аж му сема шкіра злазить. А передовсїм стараймо ся о свою руску ґазету в Канаді, якаби не була залежна від жадної партії та закладаймо читальні і стори рускі, нехай нас чужі люде не визискують. Орґанізуймо ся бо уже час пробудити ся зі сну вікового, бо біда над нами зависла.

Ой зависла чорна хмара, стала тай [воркоче
Ой чогож та деркачина еще у нас [хоче.
Ой нависла чорна хмара і гуде тай [гуде,
Послухайте добрі люде що то з того [буде.
Гей у місті Вінніпеґу темненької [ночи
Посходились деркаченьки стали тай [воркочуть.
Ой воркочуть тай воркочуть нема що [казати,
Напосїлись руский нарід в темноті [тримати.
Но ми братя Русини одну раду маймо
І усяким деркачам ніколи не даймось.
Як зберем ся усі враз, разом засьпіваєм,
То усяких деркачів в яму закопаєм.
Руский нарід ще не вмер, але хоче жити,
На зрадників деркачів не хочесь дивити.

Від Українського Клюбу
Г. Беґар.

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тиждня в Четвер і коштує:

В Америцї на 12 місяців $2.00
До старого краю на 12 місяців $3.00
В Америцї на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українцї через Книгарню „Кіївскої Старини“ Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мони ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або агента на експресовім офисі, пішліть нам, бо без того ми не годни грошей дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, кр і нового. також свій старий адрес.

Як обходять ся з іміґрантами на кораблях в 3-ій клясї.

Оден Американець, Келоґ Дорленд, їздив недавно 3-ою клясою (цвішендеком) до краю і назад і описав свої спостереженя в одній часописи. Ті спостереженя можуть бути цікаві і для декого з наших читачів, тому подаємо їх тут в скороченю. Пише п. Дорленд:

Дуже часто можна чути на кораблях, що плавають по Середземнім і Адрійским морю, що „цвішендек оплачує корабель“. І оно мабуть так є, бо справдї між цінами цвішендеку а кабін і між услугою та вигодами в 3-ій а в другій або першій клясї — є величезна ріжниця.

Мої спостереженя опирають ся на моїй поїздці цвішендеком до Неаполю і назад. До Неаполю їхав я кораблем лінії Кунард і заплатив за шифкарту 30 долярів, з Неаполю до Америки їхав я кораблем лінії Гвайт Стар і заплатив за шифкарту 36 долярів.

Першою клясою можна їхати на котрім небудь з тих обох кораблїв за 90 долярів а часами можна дістати шифкарту першої кляси на корабли Кунарда навіть за 75 долярів. Отже цїна шифкарти першої кляси була що найбільше три рази така як цїна шифкарти третої кляси, між тим як ріжниця в услузї і вигодї між тими двома клясами була так велика, що єї просто годї собі уявити.

Я не буду теоризивати, говорити на пусто, але опру ся на фактах зібраних мною в часї мої подорожи сими двома лініями. На корабли лінії Кунард, що зве ся Панонія, около 500 осіб їло в одній спільній комнатї, в якій находилось кромі сего 60 занятих ліжок. Через шість день і ночий море було дуже бурливе. Многі з тих, що займали згадані ліжка дістали морску хоробу. Коли ми сиділи при столї, то деякі з нас прямо доторкали ліжок на яких лежали хорі. Можете подумати собі, яке вражінє робили тоді на нас ті хорі і на відворот як мучачим був для хорих сам вид і запах подаваних нам страв. Коли корабель їде до Америки, то в тих самих 60 ліжках містить ся не 60, але 200 людий.

Єслиб ті люди що їдуть цвішендеком були богатші і більше образовані, то з ними певно не так обходилось би. Таж сих людий везуть в цвішендеку нераз аж 2,200. Не можлива річ, щоби компанія не могла постаратись о ліпше трактоване тих людий, що платять добру цїну за перевіз, ані щоб се конечним було, аби ті люде мусїли лежати хорі в їдальни на виду усїх пасажирів. Єслиб подібну річ зроблено в першій клясї, еслиб там бодай на оден день поставлено кілька хорих з ліжками в їдальни — то певно нїхто не схотїв би їхати першою клясою сеї лінії. Алеж бо ті, що їдуть цвішендеком не говорять по анґлїйски, се головно селяне і селянки: Італїйцї Хорвати, Дальматинцї, Русини, Словаки, Греки та Сирійцї і тому компанія з ними так поводить ся.

Безперечно, що ті люди мало образовані а нераз і зовсїм темнї та брудні, але помимо сего їм так само прикро відбувати подорож в таких обставинах як було б прикро першому ліпшому пасажирови з першої кляси.

Пасажир першої кляси, еслиб знайшов волосок в своїм маслї, певно не схотїв би їсти обіду, але я найшов два товстї хробаки в макароні на корабли Гвайт Стар лінії і їв дальше, бо мусїв. Кромі сего оден спітоварищ подорожи, італїйский робітник, потішав мене, кажучи, щоб я не зважав на такі річи. Я не кажу через се, щоби всї макароні були з хробаками. однак фактом є, що я кілька разів витягав з моїх макароні дрібні хробаки і бачив як другі витягали з їди ще дещо инше.

На корабли лінії Кунард люде їдять і хорують і сплять в тій самій комнатї а на кораблях лінії Гвайт Стар нема зовсїм жадної їдальнї. Одинока більша комната може помістити 100 а в найліпшим разї 150 людий, між тим як корабель перевозить більше як 2000 людий. Тут годують людий знов инакше. Коли прийде час їсти, дзвін звонить і проводирі партий зложених з 6 до 8 пасажирів, уставляють ся рядом і підходять до кухарів, що стоять з варихами при великих кітлах наповнених їдою. Кождий представитель групи має великий горчок і до него всипає єму кухар їду на 6 чи 8 осіб, залежно від сего скілько осіб даний чоловік заступає. Опісля сей чоловік іде до своєї групи і розділює страву. Звичайно страву з'їдають там де ділять ся нею, отже на підлозї, на покладї, навіть на ліжку. Розуміє ся, що більше нелюдского і брудного способу розділюваня їди годї придумати.

Після таких „обідів“ відпадки їди лежать всюди під ногами, бо іміґрант сам не дуже розуміє порядок і чистоту, а на корабли нема нїчого що заохочувалоб єго до сего, а противно.

При всїданю на корабель в Неаполю роздавали нам наше „начине“. Се начине складаєсь з цинової мисочки, горшка, і цинової ложки та вилок. Ножів не давали, ввиду чого при розділї мяса люди мусїли послугуватись своїми кишенковими ножиками та штилетами, або просто брати мясо в руки і розривати єго на кусні, які можнаб було до уст вложити.

Коли іміґранти відходять з приділеними собі порціями їди, то дуже часто їда падає одна в другу або навіть просто на землю і инакше не може бути, бо корабель колишесь а їду треба нести на мисочці або в горнятку.

Дуже часто панове і панї, що їдуть першою або другою клясою, ті панове що їдять зі столів накритих білими обрусами і срібною посудою — звикли з насьміткою виражатись о іміґрантах що їдуть третою клясою. Та чи справедливо се? Ось приміром і я їдучи третою клясою не міг поводитись не лише по джетельменски але навіть по людски, але чи моя була в тім вина? Подібно маєсь річ і з всїми другими, що їдуть третою клясою Як може чоловік бути чоловіком, єли мусить вперед повитягати хробаків зі своєї їди, рвати (неначе зьвір) приділене єму мясо і споживати єго в душній, смердячій комнатї де спить 150 людий, з яких многі хорі на морску хоробу?

Алеж бо на сїм ще не конець. Після обіду (мяса і макароні давали все більше як я міг з'їсти), кождий мусїв помити своє начине, так було на корабли Гвайт Стар лінії. Зимної, морскої води було досить, але до води для полоканя начиня нїколи не мож було дібратись так що треба було присохшу до начиня страву нігтями зішкробувати, або папером стирати. О стирках, рушниках і тим подібних річах анї мови не було. Компанія Кунард має начине для пасажирів.

Що до страви самої, то страва поминувши хробаків і тим подібні річи, була доволї добра. Італїйске правительство має своїх урядників, яких звуть commissario. Они їдуть на кораблях, що опускають італїйскі порти. Комісаріо все пробує їду: еслп она не гідна, всю їду викидають в море. Ввиду сего їда звичайно добре зварена і я если роблю докір, то головно не що до самої їди, але що до способу подаваня єї. Страва є проста, дешева і одностайна, але вмерти з голоду не можна.

Головна річ, на яку я хочу звернути увагу є та, що компанія жадає від пасажирів третої кляси 30 до 36 долярів, коли за першу клясу бере лиш 75 долярів. В сїм лежить вся несправедливість. Приміром, в 3-ій клясї недільний обід був такий: зупа, мясо з картофлею, сушені сливки подавані на одній мисочцї для 5 до 6 осіб, і дві маленьки фіґи, які послугачі корабельні давали людям просто на долоню. Кромі сего давали ще просте, червоне вино, розпущене водою. Того самого дня пасажири першої кляси діставали обід який що не 3 але 10 раз більше був варт від обіду подаваного в 3-ій клясї. А однак пасажири першої кляси платять лиш три рази більшу цїну за шифкарту.

На корабли Кунард лінії кормили нас головно душеним мясом, макароні і салатою.

Розумію дуже добре, що цїна страв на корабли є висша як на суши, а однак думаю, що обіди які ми діставали, можна би дістати в НюЙорку по цїні 4 до 5 центів на особу. Та хотяй би такі обіди порахувати навіть по 10 центів оден, то і так удержанє одного пасажира 3-ої кляси коштувало би компанію за час цїлої подорожи заледви $4.00.

На Елис Айленд, дають іміґрантам далеко ліпше їсти і в зовсїм приличний спосіб, а однак удержанє на день коштує лиш 24 центи. Щоби ще нагляднійше виказати ріжницю услуги і вигоди між першою а третою клясою, порівнаймо місця, до відбувають подорож дотичні пасажири. Отже каюта першої кляси дає звичайно приміщене 4 особам. В каютї чистенька постіль, рушники, умивальнї. Пасажири третої кляси мусять дуситись разом по 150 осіб і більше в одній комнатї, ліжка невигідні, прості без спружин, сїнники соломяні покриті або і без покривала, а вмісто подушок — ратунковий приряд підложений під оден конець сїнника. Покривалом служили тонкі коци. Всї пасажири спали в своїх одягах, бо мусїли. По кількох днях воздух в тих „станциях“ стає неможливо смердячий, затроюючий. Оден робітник говорив менї, що лиш одну ніч спав на своїм „ліжку“, а дванайцять ночий провів на покладї і се зовсїм природне.

Умивалень майже нема, бож на таку силу людий, 2,200 осіб, 5 умивалень для мужчин а 2 для жінок, рішучо за мало. Розуміє ся, що умивальнї були все переповневі, тому деякі пасажири мились звичайно доперва після снїданя, бо перед снїданем нїяк не могли до них дістатись. Декотрі радили собі в сей спосіб, що звечера наповняли фляшки водою а рано сею водою поливали собі руки і обмивали лице.

Пасажири першої або другої кляси мають бібліотеку, комнати для куреня, поклад і многі місця де могуть перевести час. Але пасажири третої кляси, особливо в часї бурі абсолютно не мають де дїтись і мусять просто дуситись в смородї і тїснотї.

Додаймо до сего обходжене ся корабельної служби з пасажирами першої і третої кляси. Коли з пасажирами першої і другої кляси обходять ся чемно, то з пасажирами третої кляси обходять ся декотрі майже так, як з худобою.

Вправдї італїйский і угорский уряд старають ся послїдними часами о те, аби їх пасажири мали деяку вигоду і мають навіть своїх урядників, що їдуть кораблями з іміґрантами, але се не богато помагає, і тому тутешний американьский уряд повинен заняти ся сею справою.

Фактом є, що нанї пасажири 3-ої кляси мають в дечім більшу вигоду як кілька лїт тому назад, однак і так богато ще лишаєсь до роботи для вигоди і здоровля іміґрантів.

Єсли компанії трактують іміґрантів як худобу, тоді повинні і за їх перевіз жадати лише стілько що за худобу, еслиж зовуть їх „пасажирами“ і беруть за шифкарти добрі гроші — повинні по людски їх трактувати.

* * *

Ось що каже згаданий Американець про кораблї лінїй Кунард і Гвайт Стар. Кораблями сими їздять і наші люде, що сїдають в портї Фіюме. Добре би було, аби ті, що недавно поприїздили з краю, описали нам як на котрій лінії, котрою они їхали, з ними обходились, яко було поміщене, їда і т. п. Такі дописи ми друковалиб в „Свободі“ і загал міг би довідатись, якими кораблями найліпше їхати.

Слївце про гр.-кат. руского епископа в Амери

Як проклятий Марко по пеклї товклась довгий час по американьских руских часописях справа про гр. кат. конґрес, гр.-кат. дієцезию, гр.-кат. епископа. І велась насамперед широка дискусия на сю тему, покликували до житя „предуготовительний“ чи „екзекутивний комітет“, укладались статути для будучої in spe (в надії) гр. кат. дієцезиї, з'їздились в Клівленд, О., назначали речинець конґресу на 19-го Децембра, 1905 р. в Бруклин, Н. Й., рускі громади вибирали делеґатів на конґрес, відтак відкликували єго, бо не було дозволу висшої, церковної власти, опять роздобули дозвіл та й визначили речинець конґресу на по Великодни, 1906 р. — аж нараз якась темна, загадочна сила немов зачарувала все і настала гробова тишина... Послїдними часами виринула на хвилину епископска квестия наче з під води знов на верха, і, як можна було сподїватись, пішла на ново в зачароване колїсце.

Бачучи, як серийозно і з запалом брались аранжери мнимого конґресу до дїла, я вірив, що чейже удасть ся аж тепер привести наші церковні справи до якого-такого порядку, і що міг зробити, я зробив: гр.-кат. руска громада в Реймі, Па. вибрала була своїх делеґатів на конґрес. — Тепер одначе по першій, а мабуть і остатній невдачі з великим розголосом і бравурою голошеного конґресу, я прийшов по трошки глибшій застанові до інакшого, відмінного переконаня, та й хочу отсим подїлитись своїм переконанем із шановними читачами „Свободи“.

З усего того, що писалось за весь той час про гр.-кат. конґрес, гр.-кат. дієцезию, гр.-кат. епископа, відозвав ся один лише голос, що справдї заслугував на більшу увагу. А голос сей підняв пов. о. Дмитрів, коли по заборонї конґресу на 19-го Децембра, 1905 р. розпучливо написав між иньшим в „Свободї“: „для гр.-кат. епископа в Америцї нема дієцезиї“.

І справдї, хто застановить ся бодай трохи глибше над загальним, канонїчним правом і звичаєм католицкої церкви, мусить прийти до того самого висновку, що гр.-кат. дієцезия в Америцї не має почви під собою, що така дієцезия не дасть ся тут утворити.

Хоч деякі, впрочім поважні знавцї канонїчного права кат. церкви твердять, що епископи мають також духовну власть-юрисдикцию — універзальну, загальну, так, певно, нїхто не може сего так розуміти, щоб власть епископа була прим. так загальна, як власть Римского Папи, або, бодай, що епископ може мати, Бог зна', як велику дієцезию. Універзальну, загальну власть епископа треба вважати як власть синодальну, соборову, значить: поодинокі епископи макть (iure proprio) на загальних, церковних соборах рішаючий голос в справах, що дотикають віри або прав, що можуть мати обовязуючу силу і для цїлої церкви.

Кождий звичайний (ordinarius) епископ має духовну власть, юрисдикцію, лише партикулярну, частин-

ну, що е привязана і обмежена до сеї або тої строго означеної діецезиї, поза котрою ся власть вже не добра, она вигасае. Діецезиї же можуть обнимати простори всілякої величини, нераз малі і дуже навіть маленькі, великі і дуже великі, одвітно, як заходить потреба; но зійдем цілий сьвіт, а нігде не знайдемо, щоби діецезия якого католицкого епископа без згляду на обряд розтягалась на так величезні і незміримі простори, як цілі Сполучені Держави Північної Америки, які своею величиною (без кольоній) рівнають ся майже цілій Европі... А з усіх чейже Держав Американьскої Спілки мусілаб бути утворена одна діецезия для гр.-кат. Русинів, бо Русини, хоч і не розсіяні ще тепер по всіх Сполучених Державах, так з часом можуть розсіятись...

Правда, скаже хто, що права кат. церкви не говорять специяльно, який найбільший, а який найменший простір краю може обнимати одна діецезия; та з другої сторони треба мати тут також на увазі практику, довговіковий звичай католицкої церкви, звичай, що значить стілько, що й закон, хоч він й словами не написаний. І сей звичай „неписаний закон" кат. церкви е якраз противний твореню величезних діецезий, так, як по всі часи, а й тепер загальне змагане кат. церкви не е творити надто великі діецезиї, але навпаки, великі діецезиї ділати на малі. Колиж і суть днесь величезні церковні провінциї, то суть ними або апостольскі префектури (прим. Аляска) або апостольскі вікарияти (пр. Конґо в середущій Африці), але так незмірно величезної діецезиї, як Сполучен[illegible] Держави півн. Амери[illegible] нема, як се в горі вже [illegible]сказано, нігде днесь на [illegible] сьвіті, а й здаесь, ніколи [illegible] таких діецезий не було; [illegible] на сторінках церковн[illegible] історії не можна бодай [illegible] найти на се приміру.

Перша [illegible] справді римо кат. діецезия [illegible] в Сполучених Державах Півн. Америки, діецезия [illegible] балтиморска (що [illegible] не в так довгім часі поділилась на чотири окремі діецезиї) розтягалась на всі ті 13 кольоній, які вибились в другій половині 18-го століття на волю з під анґлійскої кормиги, та тодішні Сполучені Держави порівнані з теперішними Сполученими Державами суть за надто, навіть дуже малі, щоби міг бути якийсь антеціденс для домаганя о заснованє гр.-кат. рускої діецезиї на сучасні Сполучені Держави Півн. Америки. А в тім і самі тодішні політичні обставини вимагали доконче для римо-кат. церкви окремої діецезиї і епископа, так як льондонский апостольский вікарий, що мав юрисдикцию над католиками в Америці перед війною о независимість і в часі війни, мусів стратити часом сю юрисдикцию, коли кольонії стались самостійною републикою. Тепер ніякі майже обставини не вимагають сего, щоби засновувати епископства для католиків східних обрядів, бо, хоч і ріжні обряди, віра „však všicko jedno"; ну, а може й тутешня латиньска ерархия противить ся сему, щоби в Америці творились католицкі епископства иньших обрядів, чим латиньский — а звісно, американьска церковна ерархия мае великий вплив в Римі... Но се най буде лиш мимоходом сказане.

Якби вже мав бути таки доконче гр.-кат. руский епископ в Америці, так міг би ним бути хиба епископ титулярний, що був би приділений яко суфраґан (помічник) котромусь із тутешних римо-кат. епископів, чи радше архиепископів, найскорше, розуміесь, архиепископови в Пенсилвенії, котрий мусів би після права бути зовсім зависимий від архиепископа, як від свого, так сказати, прінципала, і котрого титулярна епископска власть обмежалась би на одну лише діецезию, значить, на діецезию епископа чи архиепископа, котрому такий гр.-кат. епископ був би приданий яко суфраґан. Що се не довелоб до чогось путнього, кождий ясно видить.

Впрочім, нехай вільно мені буде спитатись: чи сі ріжні католицкі народи, що осілись в Сполучених Державах Півн. Америки мають своїх, якихсь специяльних е[illegible]ископів? Суть, здаесь ме[illegible], в Америці кат. еписко[illegible] Німці, чи радше німец[illegible]кого походженя, а може [illegible] суть також епископи Ф[illegible]ранцузи, та они мають свої обмежені діецезиї, як мае кождий звичайний епископ; але ані Німці, ані Французи, ані Італіяни, ані Поляки, ані Еспанці не мають таких епископів, котрих діецезия, а й духовна власть розтягалаб ся на всіх католиків сеї чи тої нації в усіх Сполучених Державах. Ну, всі ті католицкі народи може й не старають навіть ся о своїх епископів, але, ось примітом Поляки старались послідними роками дуже усильно о те, щоби мати свого епископа і вже польскі та американьскі часописи впевняли навіть, що справді львівский, польский архиепископ—суфраґан, кс. Вебер, осівши в Чікаґо, Ілл., стане архиепископом для всіх Поляків в Америці. Тим часом показалось, що все те було звичайним собі гумбуґом і варта навести тут слова катол. американьского тижневника „The Pittburg Observer", що в н рі 11. стор. 1. пише між иньшим так в сій справі: „Духовний заряд (officials) чікаґовскої діецезиї заявляе, що твердженє, немов-би польский архиепископ мав осісти в сім місті, е зовсім без основи. Ніякий пралат не може бути наставлений на териториї архиепископа Onigby-я без его відома і привволу і, що більше, е се прямо виключена квестия, щоби наставляти архиепископа для якоїсь окремішної національности в тім краю, так, як противило би ся се авторитетови кождого епископа, що мае сю націю репрезентовану в своїй діецезиї. Колиб номінация архиепископа Вебера була фактом, ріжні епископи стратилиб, розуміесь, юрисдикцию над своїми польскими сьвящениками і тим способом було би дві голови на кожду діецезию." І далі пише сей тижневник, що, хоч і прийде архиеп. Вебер до Америки, так не в характері архиепископа, але яко ігумен чина Воскресенців. Колиж Поляки, що вміють не так заходитись коло своеї справи, як ми, і які мають в Римі далеко ширші плечі, чим ми, не можуть добитись свого епископа, тим паче, не зможемо вибороти собі епископа ми, Русини, котрі не годимось навіть в сій засадничій квестиї, чи взагалі траба нам в Америці свого епископа... І ні при чім тут сей арґумент, що ми ріжнимо ся, мовляв, від иньших католицких народів обрядом.. Non possumus (не можемо) дати вам епископа, бо нема для него діецезиї... впрочім, була Папи Пія IV. під нагаловком: „Rom. Pontificis" з року 1564, а яка і днесь мае свою силу, виразно говорить, що католики гр. обряду можуть, задержуючи свій обряд, підлягати католицкому епископови обряда латиньского (Гл. Compendium Juris Ecclesiastici, Д-ра С. Айхнера, в примітках стор. 396),

Так, одна якась загальна „Greek-Catholic Diocese of the United States of America" не дасть ся по вимогам канонічного права кат. церкви ніяк зліпити; радше можна би вже на мою думку творити для гр. кат. американьских Русинів діецезиї, чим діецезию, а тоді домагатись би нам консеквентно не епископа, але епископів. З Пітсбурґа, прим., і околиці лекше можлива і мислима е одна гр.-кат. руска діецезия, чим з цілих Сполучених Держав. Ну, а так само треба би утворити одну гр.-кат. руску діецезию й на околици твердого угля, а ще иньшу на околицю угля мягкого, так, як в сих сторонах е трохи більше число наших церковних громад, або, що вже найбільше, цілу Пенсильвенію треба би вхати в одну діецезию. А щоби був між нами ґенеральний порядок, треба би орґанізувати одну ще нашу діецезию і на державу Конектікот, одну на державу Ню-Джерзі, одну бодай на державу Ню-Йорк і т. д., і таким способом мусів би непричком завестись від разу такий менше-більше порядок, який е у нас, прим. в Галичині, де католики грецкого чи руского обряду помішані з католиками обряду латиньского, і одні і другі належать під духовну власть своїх епископів. Та пуста се, а й сьмішна мрія, бодай як на тепер...

Колиб в супереч даним обставинам нашої церкви в Америці повстала одна гр. кат. діецезиї, та, розуміесь, виемінований був для неї епископ, так моглоб се статись хиба за специяльною ласкою, привілеем Римского Престола; но сподіватись сего рішучо годі, бо був би се за великий привілей, а радше за великий вилім з під загального права католицкої церкви. Тому, сказавши правду, дивно мені, що так аранжери бл. п. конґресу, як і взагалі всякі „предводителі" руского народа в Америці послугувались по часописях все такими виразами, як „гр.-кат. епархия", „гр. кат. діецезия", „гр.-кат. епископ", між тим, коли на ділі всі ті слова, приложені до обставин нашої церкви в Америці не мають жадного значіня.

* * *

Гр.-кат. діецезия се — дім без фундаменту.

Хоч в Сп. Державах Півн. Америки нема діецезиї для гр. кат. епископа, так не виходить ще із сего, що наша церков не може тут мати ніякого свого, питомого представителя чи зверхника, та що она вже природно засуджена на нехибну смерть.

В ерархиї католицкої церкви суть так названі вікариї апостольскі, котрі після канонічного права наставляють ся як раз в таких „сторонах місийних, де не істнують ще епископати, для того, що бракують певні чинники до їх заснованя" (Гл. Др. Айхнер, Compendium Juris Eccl. стор. 383). Америка належить до країв місийних, і тому, що гр.-кат. діецезиї, епископати не дадуть ся ще тут потворити, ми можемо і маем як-так узасаднене право домагатись в Римі свого, гр.-кат. вікария апостольского.

Такі апостольскі вікариї можуть мати всіляку духовну власть, залежить се від припорученя (mandatum) Пропаґанди, котра звикла надавати більшу або меншу юрисдикцию, в міру, як вимагають сего обставини; звичайно однак такі апостольскі вікариї мають власть епископску, они суть епископи in partibus infidelium.

Само собою розуміесь, що евентуальний гр.-кат. апостольский вікарий в Америці мусів би мати власть епископску, колиб він мав взагалі учинити щось для добра нашої церкви. Так само не міг би він підлягати кому иньшому, а лише прямо власти Римского Престола через Пропаґанду; но сего домагаесь впрочім і само право канонічне. Вкінци, у виборі такого апостольского вікария для нас не моглаб мати якась посторонна власть — прим. такий жидівский—мадярский уряд — й найменшого впливу. Якби хто накинув нам висшого, духовного ерарха без нас, проти волі бодай значної більшости тутешнього руского духовеньства, а в певнім змислі і народа, тоді вийшлиб із сего лиш роздори, сварня, замішанина, може й ще більше, як тепер е, бо ніяка власть не в силі успішно рядити проти волі тих, котрими мае рядити.

Хоч отся моя статя не мае жадної претенсиї на те, щоби ставити акцию порядкованя справ нашої церкви в Америці на властиву дорогу, бо такої акциї тепер вже й так нема, і хто знае, чи она коли буде, але радше мае ся моя статя характер мустарди по обіді, та проте не завадить доторкнутись бодай одного ще питаня, яке не було, здаесь мені, доси ясно у нас поставлене. Питане се: „Хто мае право вибирати в Америці висшу церковну епархию?" — До тепер наші загально писали і говорили: сьвященики і народ: тим часом в сих словах нема цілої правди, а лише половина. Є непохитна засада канонічного права катол. церкви, обовязуюча перед усім в таких краях, де церков і держава зовсім відділені від себе, як мае се місце в Америці, що в справах духовних мають рішаючий голос лише духовні, а ніяким робом не можуть мати голосу в духовних справах люди сьвітскі, хоч би они й як були для церкви заслужені. Духовеньство і народ вибирали церковне зверхне начальство лише в перших віках християньства, і то на ділі народ не вибирав, а давав лиш сьвідоцтво о честноті і гідности дотичного кандидата, як звіщае сьв. Циприян.

Колиж так стоїть річ, е се що найменше невмістне говорити, що руский народ в Америці вибирати-ме собі „епископа", так, як значить се виломлювати ся знов з під загального права кат. церкви, привласнювати для народа якусь духовну власть, баламутити народ. Нігде в католицкій церкви не вибирають собі самі вірні висших, церковних ерархів, так само і наш народ вибирати не буде, бо для нас загального права ніхто не змінить, ані нового не напише... Що говорю, не говорю з памяти, йно на підставі підручника церковного права, яке обовязуе в Америці. Именно, е у мене під рукою: „Notes on the second Plenary Council of Baltimore" і в § 23 під наг.: „on the election of Bishops" (стор. 88—103) ніхто не потрафить вичитати, щоби сей Пленарний Синод давав народови право вибирати епископа; навпаки, на стор. 97. знаходить ся там таке (в перекладі): „Межи иньшими примітками звернеными через Сьвяту Столицю до другого провінцияльного Синоду в Балтімор подибують ся слідуючі слова: Пропаґанда заявила, що не буде противитись, аби Америку наділити таким самим вибором, який е в Ірляндиї"; — а далі говорить ся там — „в Ірляндиї сьвященики вибирають або іменують епископів". — Правда, по другім пленарнім Синоді був вже в Америці і третій такий Синод (1884), но се зовсім певно, що і сей Синод не міг надати народови — вірним — якоїсь преґогативи у виборі висшого церковного зверхництва...

Так, вибирати гр.-кат. апостольского вікария, якби прийшло коли до сего, малиб право тілько самі гр.-кат. сьвященики; (у народа можнаб, що найбільше, засягнути якимсь посередним способом опінії, чи згодив би ся евентуально на сего або того кандидата); чинної участи у виборі народ не міг би мати, дарма, що неодному з нас може видатись се аж надто неслушним...

Вкінци треба мені прибавити ще й се, що такі апостольскі вікарияти суть ввичайно лише етапом, переходом до діецезиї, епископства, так, як з часом або цілі такі вікарияти підносять ся до ранґи звичайного епископства, або ділить ся їх, коли потреба, і на більше епископств... Ну, і такою лише дорогою, значить: через апостольского вікария до діецезий і епископів, моглаб на американьскій земли встановитись з бігом часу гр.-кат. церковна висша ерархия.

Говорю „моглаб", бо, чи дійстно коли установить ся, се зовсім иньше питане.

* * *

Пишучи сі рядки, я не мав зовсім на думці давати які „наставленія" всім тим, що про ніщо иньше не мріють, лиш про „епископа", ані не е моею цілю — кидати яку колодочку під ноги нібито розпочатій акциї в справі епископа; коли се пишу, так пишу тому, бо признаю за кождим чоловіком право — мати свій погляд, як також право свій погляд публично чи приватно висловляти. Блаженних віруючих, що руский епископ в Америці буде, оставляю в спокою; що дотикае мене, я есьм в сім зглядї найневірнійший Тома, і скілько разів читаю тепер або чую про нашого епископа в Америці, стільки разів приходять мені на мисль слова італійского поета Данте, які він помістив

Продовжене на стороні 8-й

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Отець духовний „Союза“:
о. Стефан Макар,
Box, 404, McKeesport, Pa.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів,
140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Парипяк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Scranton, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз“ — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00,

В разі утрати: а) обох очий або ніг рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єли отець родини в шпиталі божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне

для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money-order або чек не посилае ся до Голов. Касіера, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касіера.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Рух

в відділах Р. Н. Союза.

Братство

сьв. Ів. Хрестителя ч. 121 Р. Н. Союза в Трентон, Н. Дж. відбуло мітинґ дня 16-го Септембра в гр. к. школі на Ґренд Стр. На тім мітинґу приступило 2 дорослих членів а 6 дітий.

Братя Русини вступайте до Союза, бо Союз платить 1000 долярів посмертного, а кождий член знае що місяця на що платить не так як в других організаціях.

Іван Зімяньский.

Братство

сьв. Арх. Михаїла, від. Р. Н. Союза ч. 31, в Eleanor, Pa. буде приймати нових членів в місяці Вересні с. р. **без вступного.** Хто з Русинів не належить еще до жадної орґанізації, нехай користає з доброї нагоди і приступає до нашого братства. Мала вкладка — велика поміч!

Осиф Бобалик, серк.

Братство

сьв. Івана Хрестителя, відділ Р. Н. Союза 62, в Монесен, Па, повідомляє отсим всїх своїх членів, що кождий член котрий хоче належати до Союза мусить приходити точно на мітинґи в другу неділю по першім кождого місяця і свої вкладки поплатити. Хто не може сам прийти на мітинг, мусить гроші передати через другого, або гроші заслати до секретара на понившу адресу, бо хто за оден місяць не заплатить до Союза, той буде вимазаний, бо братство за него не буде платити.

Василь Сивик, секр.,
1029 Highland Ave., Monessen, Pa.

Повідомлене.

Сим подаю до відомости всїм членам братства сьв. Івана Хрестителя, від. 111 в Алеґені, Па., що наш мітинґ відбуде ся дня 7-го Октобра 1906. На мітинґу тім буде говорити ся про дуже важні братскі справи, тому кождий член мусить явити ся на сей мітинґ під карою одного доляра.

Н. Опришко, предс.

Повідомлене.

Отсим повідомляє ся всїх членів брацтва сьв. Івана Хрестителя в McKeesport, Па.. що місячні мітинґи брацкі відбувають ся тепер що місяця в кожду третy неділю по першім. Замісцеві члени можуть посилати гроші на руки предсїдателя брацтва

о. Ст. Макар, Box 404, предс.,
Йос. Станчак, секр.

Оголошене.

Товариство „Зоря“ в Ню-Йорку подає отсим до відомости і для вигоди Ню-Йорских Русинів, що уряджує **ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** дня **13-го Октобра** с. р. в сали Liberty Hall 263. E. Houston St. Близші інформації подасть ся пізнїйше.

Також буде ся приймати нових членів в місяцях **Септембрі і Октобрі** без вступного. Охочі вступити в члени сего найстаршого в Ню-Йорку народного табору зволять зголосити ся на звичайні мітинґи товариства, що відбувають ся правильно кождої другої суботи в місяци в гали під ч. 258-263 E. Houston, St.

За Виділ тов. „Зоря“
Андрей Кашиньский, пред.

Великий Баль.

Великий баль устроює братство сьв. Володимира в Ню Йорку дня 10-го падолиста с. р. в Liberty Hall при 263 E. Houston Str. Початок балю о год. 7. вечером. Вступ від особи 25 центів. На сей баль запрашаемо всїх ню-йорских та доохрестних Русинів і Русинки. Відомо вам, дорогі родимці, що наше братство є одно з найбільших в Ню Йорку і околици, тож відповідно до того по стараемо з'єднати на сю забаву як найлїпшу музику, щоб усі гості могли доволї вигуляти ся. Балевий комітет ручить, що усі будуть належито обслужені а тим самим цілковито вдоволені.

А. Довганюк, предс.,
А. Шеремета, кас.,
Я. Корнат, секр.

Пошукую товаришки житя,

чесної руской дївчини, в віці від 20 до 28 літ, котра би уміла шити женьске убране на машинї. Я походжу з Горлиць в Галичинї, маю 28 лїт, єсьм машиністою, маю стале запяте і заробляю по 3 дол. денно.

Зголошуватись прошу листовно по можности з фотоґрафією на мій адрес:

Іван Ющак,
No 709 Sarah St. S. S. Pittsburg, Pa.

Важне для різбярів!

Руска громада в Нортгемптон, Па. хоче в своїй церкві поставити іконостас. Робота мусить бути артистично виконана. Хтоби хотів тої роботи підняти ся, най зголосить ся на адресу:

Rev N. Dmytrow,
39-41 Northampton, Pa.

До всїх пов відділів Сестрицтва сьв. Ольги в Америці.

Повідомляю

що з причини резиґнації Вп. Е. Струтиньской, з уряду гол. секретарки, я установляю п. Стефана Калакуку, P. O. Box 4 Jessup, Pa, гол. секр. сестричним аж до слїдуючої гол. річної конвенції. Касієркою остає на дальше п. Евдокія Калакука Box 4 Джесеп, Па. Каса сестрична находится в банку First Nat'l Bank в Scranton, Pa. на імя: сестрицтва сьв. Ольги в Америцї. Во всїх справах сест. прошу удавати ся до гол. секретара.

о. Н. Підгорецкий, гол. предс.

Відозва до всїх відділів „Сестрицтва Сьв. Ольги в Америці.“

Сим повідомляю всї відділи „Сестрицтва сьв. Ольги в Америці“, що з причини відізду до краю Головної секретарки тогож сестрицтва, Головний Уряд сестрицтва установив мене Головним секретарем тогож Сестрицтва до слїдуючої конвенції. Длятого взиваю всї відділи, щоби сейчас поприсилали до мене всї залеглости з минувших місяців, як: викази, переступні листи, чеки, моні-ордери і т. д., котрі треба виписувати на імя Головної касієрки: Eudokia Kalakuka, Treasurer. Також спис новоприступивших членкинь, виключених, або суспендованих і т. д. Також щоби поприсилали до мене всї декларації і загальний спис членькин з кождого місяця.

Стефан Калакука, головний секретар сестрицтва Сьв. Ольги в Америцї.

Адресувати треба:
P. O. Box 4, Jessup, Pa.

Важне для Брацтв!

Кожде руске брацтво повинно мати руску народну фану із гербом Руси та своїм патроном.

Такі прекрасні рускі фани продає найтанше Руский Народний Дім.

Межи иншими руске Брацтво св. Стефана в Jersey City має від нас фану подвійну, шовкову, з гербом Руси і сьв. Стефаном та з від повідними написами таку фану, що деиде она певно коштувалаби найменше 150 дол. А у нас она коштує тілько около 60 долярів зі всїм.

Маємо ріжного ґатунку рускі фани від 20 дол. аж до 60 дол. На кождій фані два прехороші образи, які собі хто вибере.

Котре брацтво хоче купити собі таку фану, най пришле гроші чеком або моні-ордером на імя:

A. Sharshon, (Shamokin, Pa.)

а той чек розом з листом най заішле на адресу:

Rev. N. Strutynsky,
Box 375, Olyphant, Pa.

У листі треба написати які мають бути образи і яка напись (назва брацтва і коли заложене).

Так само прошу через нас замовляти усі церковні річи, а дістанете дуже тано і дуже добру роботу. Доставляємо фелони, ризи, образи, пауки, сьвічники і взагалї всю церковну утвар. 36

Письмо до Редакції.

Хвальна Редакціє! Прошу ласкаво примістити сих пару рядків у своїй часописі, бо я дістаю силу листів зі всїх усюдів дотично поселеня у Вірджінії, а не можу на кождий лист відповідати з осібна і тратити непотрібно дорогий час та видавати чимало гроший на переписку. Задля того відповідаю усім, кого се обходить, слїдуючими двома дописями:

„Я з Вірджінії зовсім вдоволений. Перед тим я мав фарму у Вісконзінї але там було занадто зимно, так я купив собі фарму у Вірджінії від п. Яна Єлінка. Тут є дуже добре тому, хто хоче працювати. Повітре здорове, вода пригожа, родить ся усьо збіже, лиш треба дати землї те, чого їй потрібно, а она заплатить добре за працю. Є ту велике запотребоване на огірки, світ-потейтос, горох і т. и. Я маю пять штук рогатої худоби, 2 конї до роботи, 18 безроз, а дробу щонеміра. Зародила добре пшениця, жито, овес, кукуруза, водер-мельони, фасоля, біб, капуста, словом: усяке збіже і ярина. Треба лише добре землю обробити. Я платив за акер по 10 дол., а тепер дають менї по 35 дол., бо вже богато землї оброблeної. Є тут недалеко від мене більше фарм на продаж по 10 дол. за один акер; декотрі фарми уже з забудованями господарскими. Я купив фарму без забудовань. Хто хоче купити добру фарму, нехай удасть ся до п. Яна Єлінка в Брадок, Па., а він йому відповість і порадить.

З поважанем,
Joseph Dorosh,
West Point, Va.

Друга допись в тій самій справі походить з Woodford, Va. Ось она: „Я поселив ся у Вірджінії на фармі сего року і єсьм цілковито вдоволений так з тутешного клїмату як і з добрих урожаїв. Минувшої зими читав я про кольонії в Місурі і я рішив ся оглянути тамошні землї. Подорож коштувала мене 40 дол., але менї там нич не подобало ся: саме камінє і вельми шкарадні лїси та дебри. Вернув я домів до Донора, Па. і написав до п. Яна Єлінка в Брадок, Па. зглядом фарм у Вірджінії. Він менї зараз відписав, а я поїхав сейчас на вказане ним місце і знайшов усе так, як п. Єлїнек мене інформував. Вскорі я купив собі 50 акрів землї враз з домом. Дякую на сім місци п. Єлїнкови за його добру пораду і раджу усім людям купувати фарми лише за посередництвом п. Єлїнка. Земля тут добра, рівна і урожайна; нема каміня і хороші лїси. Пан Єлїнек допоміг менї дуже много урядити ся тут як потрібно. Єсть нас ту трох краянів: один купив 338 акрів землї, другий 103, а я маю 50 акрів. В недалекім часї земля подорожіє в двоє, тому треба спішити ся з купном, щоб опісля не було за пізно.

Louis Chovanak. 38-40

Надіслане.

Плюнь безвстидному в очи, то ще усьміхнесь і скаже, що то дощ падає.

Тільки хотів я ще сказати кацапским зацофанцям на їх „отвіт“, в затабаченім „журналї“, під заголовком: „На тое газда псу жерти дае, щобы брехалъ“.

На подібні кацапскі арґументи відвічати обширнійше не думаю й тепер, бо розводитись на стовбцях »Свободи« над їх свиньствами — значилоб те саме, що робити рекляму не тільки їх затабаченому органови, але в додатку осьвітлювати гниль змоскованих головачів. Тож не випадае менї тут нічо инше зробити, як хиба плюнути вам, царскі прихвостні, здорово в очи, бо на висьвітлюване ваших свиньств днесь папір і чорнило за дорогі.

Бачу, що у С. Д. С. чимало кацапских арґументів. Таж ти-б, небоже, сім псів перебрехав… а опісля облизав ся і для замиленя легковірним очий — затягнувбись ще і „Господи помилуй“. Стара се і взнесла руского народу церковна пісня, хоч ви, кепські фарисеї, криете поза еї сьвятість усі свої лайдацтва і брехні… Знаю ся я подеколи вже на тих ваших сьвятощах — лицемірники!

О етимольоґію тобі ходить? Тож держи ся еї, держи, усіми твоїми 4 ногами тої сьвятої етимольоґії, синок мой!… А зненавидженy „хвонетику“ кропигеть від себе „свяченой водой“, бо в противнім случаю могла би тебе та холера, про котру ти мазав у „Правді“ недавно, затеребити… А булаб се страта не мала для твого „батюшки“ царя, єли стратив би так добре витресовану няньом Обушкевичом собачку в Америці.

Тож бережись, синок мой! І до свиданя в слїдуючих числах вашої „Неправди“.

Михайло Беля, сьвятійшой етимольоґійой.
Михайло Немосквофул, хвонетикой.

З Jersey City, N. J.

Честні наші твердяки!

От і знова впала менї нехотячи в руки слава Американьской Руси, наша надія і гордість, правдивий „бисер“ і сосуд премудрости, орган і охорона бувшого Американьского руского буритеља і мпротвор ця — а нині Єрусалимского паломника фарисея о. Обушкевича, форт, стїна і параван цїлої Американьскої кацапні і зволочи і правдивий Порт Артур Джерзиситских коршмарів і хрунїв, „прибіжище“ всїх босяків і настоящо-твердо-руской зволочи, одинокий хлїв в котрім могуть заквичати — сице нарицаемая „Правда“. В недавним числї того барлогового орґану появив ся квик, но не був то квик поросяти або підсвинка, а було се хрюнькане підпасеного вепра, котрого ґазда именував С. Б. От і квичить той Б., що нарід пізнав хто єму сват, а хто брат і горне ся до него т. е. до С. Б., до его бари, до его вибски, пива, одним словом до его сальону, в котрім то сальонї самотні і вдівці могли дістати також деякі другі вигоди і розвеселеня по дуже таній цїнї, звичайно „second hand“ салон, напій і товар.

І ви Mr. Б. за той наш руский нарід підписуєтесь і фіґуруєте? Чи той наш нарід поправді такий піяцкий і здеморалізований як той, якого ви представителем парафіяльним? Як ви яко коршмар і деморалізатор можете оголошуватись предсїдателем парохії і босом церкви, того дому Божого, де проповідує ся слово Боже і любов ближнього, того жаден набожний і моральний чоловік не порозуміє хиба тілько ви одні і ваші „барові“ приверженці. Надїєтеся на нелюбих вам людий в правдиво барлоґівско кацапский спосіб, але тим квиком їм нич не зашкодите, бо на ваш квик не зверне уваги жаден пересїчний американьско-руский робітник.

Робітник.

З Канади.

В 35 ч. К. Фармера якийсь „Марс“ вчіпив ся навіть членів читальнї в Винипеґу. Видко п. Марсови ходило лише о се, аби нелюбих собі людий очернити, бо чейже жаден розумний та поступовий чоловік не сьмів би накидатись на таку пожиточну институцію як читальня. Жаль, що є люде, які для свої власної користи або забаганки кидають болотом на найлїпші нераз річи.

Сонце…

Просьба до всїх брацтв Р. Н. Союза.

Дорогі Брати і Сестри!

Наша новооснована руска церков Рожд. Пресьв. Богород. в New Alexandria, Pa. під проводом і за стаpанем о. Евгенія Сатали, пароха з Травґер, Па., до котрої то парохії яко матерної ми належимо, вислала на днях двох колекторів Андрея Джиґана і Теодора Косарича, по Америці збирати жертви.

Просимо не відпускати їх з порожними руками, бо нам дуже далеко до матерної церкви в Травґер, а понеже римо-католики з нашої віри насьміваються, то ми не хочемо нїколи до їх костелів ходити анї до них просити ся.

Наше братство сьв. Петра і Павла, Відділ Союза 82 в Ню Александріє, Па. жертвовало поважну суму на наш святий храм.

Дано дня 10-го Септембра 1906.
Рада Церковна.

Всячина

РИБЯЧА ЙІДЬ.

В несьвіжім гниючім мясі риби находять ся ріжні бактерії, котрі шкодять людскому орґанізмови, єсли дістануть ся до него. Ділане тих бактерий виступає в 2 до 3 годин по зїдженю риби і проявляє ся забуренями жолудковими, але оно звичайно скоро переминає. Але є такі риби, що в їх мясі на око здоровім є певного рода їдь. Она дістає ся до людского орґанїзму через спожите рибячого мяса і грізні єї наслідки проявляють ся аж по 12 годинах загальним затроєнем, що кінчить ся смертю в 2 до 4 днях. Др. Арстамов слїдив причину тих затроєнь через 10 лїт і викрив в мясі деяких риб два роди дрібноустроїв: один в мясі лососа, другий у риби севруґа з родини осетрів. Ті мікроби находили ся в мясі риб і в орґанїзмі тих людий, що затроїли ся мясом тих риб. Медицина не знайшла доси средства проти тої їди.

БОРБА З ПІЯНЬСТВОМ В АНҐЛІЇ.

Померший недавно анґлійский міліонер Іван Кровлей записав на ширене тверезости 6 міліонів корон. Товариство тверезости, що перепяло той запис, буде удержувати трех бесідників-ширителів тверезости, котрі будуть їздити по цїлій Анґлії і проповідувати проти піяньства. Один з тих проповідників побирає 16,000 річно, а другі два по 7.500 К. З иншого запису Кровлея буде товариство тверезости викуповувати концесиї на продажу алькоголевих напитків в театрах, концертових салях та в инших місцях призначених на публичні збори. З тої фундациї будуть також діставати запомоги питомцї духовних семінарий в Анґлії, котрі зобовяжуть ся поборювати піяньство.

СКАРБ ПРЕДКІВ.

В Найденбурскім окрузї у східних Прусах забивав господар Вільгельм Радзановский на своїм ґрунтї паль в землю і при тім знайшов в глубинї яких 30 центиметрів старосьвітский горнець повен срібних старородавних гроший, між которими були й дві золоті монети. Всї тї гроші важили $9\frac{3}{4}$ фунта. Були то гроші по части пруські, по

части польскі і шведскі, ще з часів трийцятьлітної війни аж до 1690 р. О знайденю того скарбу повідомлено власти, але держава не вдіє тут нічого, бо властитель може поставити доказ, що ґрунт, на котрім він знайшов скарб, є вже від 300 літ в его посіданю отже то хтось з его предків закопав сї гроші в часі якоїсь небезпечности.

ЧОЛОВІК З ДВОМА СЕРЦЯМИ.

Сензацийна вість переходить тепер з ґазет до ґазет. Доносять іменно, що помер Юрий Ліппет, один із найдивнійших анормальних людий, яких лиш знае медицина, котрий мав два зовсім окремі серця і три ноги та був найбільшою притягаючою силою в цирку Барнума, що їздив по Америці. Єго „праве" серце перестало бити вже перед 14 днями, а „ліве" все ще било, аж наконець і оно на 24 липня виповіло службу і Ліпперт помер. Він помер на сухоти. Де помер Ліпперт і котрого липня, чи сего року, того вже ґазети не подають. А все таки мусів покійник жити досить довго бо Барнум помер ще в 1860 р. і від того часу цирку Барнума нема, а як би припустити, що Ліппертови було тоді лиш 20 літ, то все таки дожив би він яких 66 літ. Колиж помер тепер на сухоти, то не дивниця, бо серед літної спеки навіть редакторам мало мозок не висхне, так его собі сушать, чим би то заповнити свою ґазету. В таких случаях знаменита річ, коли помре якийсь чоловік з двома серцями і трома ногами.

КОЛИ ЛЮДИ ПОЧАЛИ УЖИВАТИ КАВУ?

Перші люди, що стали пити каву, мали бути арабскими монахами, які перед переслідуваннями скоронили ся в VII. століттю по Хр. в абисинську верховину і там жили із свого марного хозяйства. Одної днини прийшов до еромонаха один із братчиків сильно збентежений із вісткою, що вівці й кози в ночи місто спати весело бавились немов зачаровані. На другий день пішов на пасовище із чередою сам еромонах, дивлячись добре, що спасають звіріята і сконстатував, що їхня безсонність походить із спашеня листя одного корча. Як він сам спробував їсти ягоди із сего корча, то почув себе жвавійшим і лекше міг цілу ніч пробути на приписаним монахами установами „чуваню". Отсе мало довести до відкритя наслідків кави. Єї вазаці вживано спершу не як напою, а як печива, ось подібно як чоколяду. Каву варити й пити відвар із сего стали тільки богато пізнійше в Арабії. Як Магометовий закон заборонив вірним пити вино, то кава стала заступати сей побуджуючий напиток. Перші документи, які сьвідчать про пите кави, походять із пятнайцятого століття із міста Аден. В Каїро стало пите кави звичайним аж в XVI. ст., але тут не обійшло ся без борби. Року 1511 проклав пите кави собор улямів музулманьских, признаючи її пите противним ісламови і небезпечним для душі і тіла. Ізза сеї постанови позамикано в 1524 р. всї каїрскі каварні. Та такі строгі установи не довго тревали. Своїм смаком побідила кава ухвалу побожних вірних. Ось незабаром після сего видав султан Селїм І. розказ, який позволяв на нове пити каву. Що більше, перских лікарів, котрі стали виказувати, що пите кави шкодить людскому здоровлю, султан казав без церемонії повісити. Від сего часу вживане кави стало що раз більше розповсюджуватись і стало нині звичайним по цілім сьвіті.

ДИВНІ ЗВИЧАЇ В АНҐЛІЙСКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

В анґлійскій палаті послів нарobила там сими днями не мало сьміху така пригода: Посол О'Гара поставив був внесене в справі авторского права при музичних творах і над тим внесенем мало відбути ся голосоване. Внескодавець хотів перед тим додати ще якесь формальне доповнене до свого внесеня, однакож після реґуляміну анґлійскої палати послів можна се лиш тоді зробити і допустати до того, коли той, що поставив внесене, сидить і має капелюх на голові — се також оріґінальний, але дуже давний звичай в анґлійскім парляменті. Стало ся однак, що О'Гара внаслідок великої спеки лишив був свій капелюх в ґардеробі а сидячий близько него айриский націоналїст ані не думав вигодити заклопотаному послови капелюхом із своєї партії — також оріґінальний звичай, котрий, наказує навіть завзятим противникам політичним вигодити в таких случаях капелюхом. Аж якийсь товариш політичний внескодавця знайшов раду: зробив борзенько з аркуша паперу якогось проекту закона трикінчастий капелюх, такий, як то роблять хлопці, коли бавлять ся вояка, та серед загального сьміху подав его заклопотаному послови, але той розлютив ся і кинув ним на землю, що наробило ще більше сьміху. Тим часом побіг якийсь посол до ґардероби і вхопив там перший ліпший циліндер, який впав ему в руки. Урадований О'Гара взяв его і всадив его на голову; але не позбув ся клопоту, бо капелюх показав ся завеликий і залїз ему аж на уха а то знов нарobило великого сьміху в палаті. Алє „спікер" (той, що проводить бесідами в палаті, достойник парляментарний, якого має також анґлійский парлямент) вмилосердив ся над заклопотаним послом, котрому, коли промовляв, майже цілого лиця не було видко, і признав, що все відбуло ся по формі та приняв доповнене до внесеня.

ПРИГОДИ ЗЛОДІЯ.

Якийсь Беленцев, який сеї зими брав уділ в голоснім нападі на московский банк, де зрабовано понад 300 тисяч рублів, в цілою сею сумою втік за границю. Однак така безпечна пригоди ошоломила его. Він вже в дорозі до Швайцарії, їдучи першою клясою, так спив ся в ресторанційнім вагоні, що повибивав вікна, побив прислугу, платячи за се зараз золотом на всї сторони, а коли „російский набоб", за якого его уважано, попав в рід шалу, спроваджено на першій більшій стації ратункову стацію і в кафтанї безпечности завезено его до шпиталю. При поліцийних дохожденях показало ся, хто є сей молодий чоловік, але він чув себе в Швайцарії таким безпечним, що отверто чванив ся рабунковим походженем свого маєтку. Тимчасом російскі власти зареквірували видане сего злочинця, а Швайцарія признала его діло крамінальним злочином і видала Росії. І ось повертає Беленцев до Росії вже в асистою. До границї відвезли его швайцарскі поліцияти і тут віддали австрійским жандармам, які щасливо передали его в Щаковій російским салдатам. Аж тут удало ся ему втечи. Один з очевидців ось як описує сю пригоду в „Верж Ведомостях": Дня 15 го с. м. всаджено Беленцева в Варшаві до поїзду і уміщено в вoзі ІІ. кл. При нім було 6 узброєних жовнірів, 4 жандармів і офіцир. На стаціях віз окружувано жовнірами. Дня 16-го с. м. поїзд зближив ся до будки ч. 18. між стаціями Торошино а Новоселе під Псковом. Я стояв тоді при вікні, а віз Беленцева находив ся передімною. Під гору поїзд звільнив. В тім побачив я на насипі дрібну стать, цілком закрівавлену. Нараз та постать зірвала ся і стала утїкати до ліса. То був Беленцев. Роздав ся сиґнал тревоги, поїзд станув, вискочили жандарми і жовнірі і далі здоганяти збігця. Здалека видко було, які він робить зусиля. Паде... знов підносить ся, здоб біжить. За ним кровавi слїди. Ще хвилина, і бідний чоловік никне в лісї. По пів годині вернули жовнірі... з нічим. Якже він утїк з воза? Коли поїзд зближав ся до узгіря, Беленцев зірвав ся, вискочив на столик перед вікном і поки хто спостеріг ся, кинув ся з шаленою силою у вікно, головою в долину. Шиби розлетіли ся в дрібні куснї, а Беленцев упав на насип. Поїзд стояв на стації з 20 мінут. Було мені аж прикро дивитись на офіцира. Стояв блідий, як полотно, не спосібний видати приказу. Вкінци поїзд рушив, а жандарми і жовнірі лишили ся на стації в цїли дальшого слїдженя. Я бачив сю вибиту шибу в вікні вагона. Треба справді шаленої відваги, щоби кинути ся як до води, головою наперед у грубе шкло і вибити его собою". — Треба хиба шаленої наївности кореспондента, щоби подавати до часописий — свідомо чи несьвідомо — таку „московску брехню". Поминувши вже, що до такого скоку потреба би хиба доброго розгону, до якого нема місця в вагоні, що побіч сидячі вояки могли бодай за ноги зловити вчас вискакуючого в сей спосіб, то колиб він упав був головою на долину на насип — хотьби і як мягкий — підчас їзди — хотьби і як звільненої, — то всеж таки, ледви чи міг би утїкати з таким добрим вислідом, що всякий слїд за ним загинув! Пізнійші вісти представляють сю справу природнійше і зовсїм можливо. Іменно Беленцев удавав цїлу дорогу, що є хорий на жолудок. Між стаціями Порошино а Новоселе випросив ся до кльозету. Салдат випровадив его, а сам лишив ся за дверми. Беленцев видячи, що поїзд звільнив, замкнув двері з середини, а сам, отворивши вікно, вискочив на насип і скрив ся в лісї. Тимчасом салдат чекав терпеливо, а не могучи діждати ся, став пукати до дверий. Та відповіди не було. Вкінци, коли двері виважили, побачили, що Беленцева вже нема. Жандарм і салдата мали описля самі вибити вікно у возі та сказали, що Беленцев вискочив вікном. В той спосіб хотіли вони покрити свою неосторожність.

Помагайте собі самі!

Хто не хоче, або не може довше терпіти зимна, або не хоче більше працювати у фабриках, а хоче жити у краю із кращим клїматом, нехай роспитае нас про British Columbi-ю.

Тут клїмат прехорошний, край овочевий. Місто Vancouver сильно зростає і має перед собою сьвітлу будучність як одинокий найлучший порт над Тихим Океаном. А землї коло міста зростають в цїні, тепер як раз купувати.

Ми парцелюємо великі фарми і заселюєм нашими людьми. Нехай бисьмо мали хоть одну нашу кольонію над Тихим Океаном.

Зарібки тут добрі, в майнах, лісах і трачках а й дївчат богато знайде службу від 20 до 30 долярів місячно.

Хто бажае інформаций нехай питае нас — а не пожалуе. Адрес:

Geo. Syrotiuk & Co.,
Box 482,
Vancouver, B. C.,
37— Canada.

Адресар Братств Р. Н. Союза.

Від. 5. Братство св. Петра і Павла в Мт. Кармел, Па. А. Мільо, предс., М. Болтун, кас., І. Дзятко, секр. Мітинґи відбувають ся в кожду неділю по 15-ім. Адреса братства: John Jatko, 123 Walnut St., Mount Carmel, Pa.

Від. 10. Братство св. Ап. Петра і Павла в Ансонії, Кон. Я. Качмар, предс.; П. Ромцьо, кас.; Я. Роґач, секр. Мітинґи відбувають ся в послїдну суботу місяця о год. 7-мій вечером. Адреса братства: J. Rohacz, Box 211, Ansonia, Conn.

Від. 14. Братство св. Арх. Михаїла в Сент Луїс, Мо. Мих. Рндзик, предсід., Олександер Валевский, кас., Гриць Копча, секретар. Адреса: Gregory Korpcha, 173 St. George St., St. Louis, Mo.

Від. 25. Братство св. Івана Хрестителя в Травґер, Па. А. Семаницкий, предс.; Я. Ющак, кас.; М. Ющак, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю місяця. Адреса братства: Michael Juszczak, Box 251, Southwest, Pa., Westmoreland Co.

Від. 27. Братство св. Петра і Павла в Глен Лайон, Па. Іван Маркович, предс., Данило Ґарбера, кас., Лешко Фринцко секретар. Мітинґи відбувають ся другої неділї по пятнайцятім в школї під церквою.

Від. 38. Братство св. о. Николая в Оборн, Н. Й. М. Полянський. предс., В. Базарник, кас., С. Мельник, секр. Мітинґи відбувають ся кождої першої неділї в салї під руською церквою при Washington str. Адреса братства: Stepen Melnyk, 263 Seymour str., Auburn, N. Y.

Від. 39. Братство св. Петра і Павла в Сиракюз, Н. Й. Ф. Глива, предс.; Г. Гнатко, кас.; А. Варян, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю місяця. Адреса братства: Andrew Warian, 105 Ontario Str., Syracuse, N. Y.

Від. 40. Братство св. Ілії прор. в Скрентон, Па. Іван Лезіньский, предс., Тимко Шеремета, касієр, Демко Лешко, секрет. Мітинґи відбувають ся кождої четвертої неділї в церковній галї св. Івана Хрестителя. Адреса: Demko Lesko, 440 Alder St., Scranton, Pa.

Від. 42. Братство св. О. Николая в Пасейк, Н. Дж. Ант. Кузмич, предс., Конст. Петрик, кас., Алекс. Хованець, секр.

Від. 45. Товариство „Любов" в Филаделфії, Па. Мих. Поляк, предс., А. Вислоцкий, касієр, С. Демків, секретар. Мітинґи відбувають ся під ч. 230 Pine Str. Адреса секр.: S. Demkiw, 214 South St., Philadelphia, Pa.

Від. 46. Братство св. Петра і Павла в Плимавт, Па. А. Канюк, предс., І. Гринкевич, кас., Ст. Гриняк, секр. Адреса: St. Hryniak, 544 W. Main str., Plymouth, Pa.

Від. 47. Братство св. Петра і Павла в Ambridge, Pa. П. Середницкий, предс., Ф. Яромей, кас., Г. Скубіж, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім. Адреса братства: G. Skubiz, Box 214, Ambridge, Pa.

Від. 53. Братство св. О. Николая в Пітсбурґ, Па. М. Дмитрів, предс., Т. Ґут, кас., П. Пашуляк, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім в рускій школї при улицї 7-ій. Адреса братства: Peter Paszulak, 30 Sixth str., S. S. Pittsburg, Pa.

Від. 55. Братство св. Петра і Павла в Карнеґі, Па. Антін Астряб, предс., Лучка Кутин, кас., Іван Даньковский, секр. Адреса: 26 Broadway str., Carnegie, Pa.

Від. 61. Братство св. Ап. Петра і Павла в Донло, Па. А Шеремета, предс., Ю. Петрик, кас., А. Чінґель, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім в русько-словеньскій салї. Адреса братства: Andrew Czingely, Box 222, Dunlo, Pa.

Від. 66. Братство св. Андрея в Ню Йорку, Н. Й. Данило Павлик, предс., Гриць Пиртко, касієр, Павло Зятик, секретар. Мітинґи місячні відбувають ся все в пятницю по десятім о годині 7½ в гали п. Михалика, ч. 1341 Ave A, в Ню Йорку. Адреса: Paul Ziatyk, 515 E. 70th St., New York, N. Y.

Від. 73. Братство кн. Данила в Правиденс, Р. Ай. М. Борис, пред., Н. Стельмах, секр. Мітинґи відбувають ся кождої першої неділї в місяцю. Адр. братства: N. Stelmach, 45 Dyke str., Providence, R. I.

Від. 77. Братство св. Стефана в Йорквил, О. Ів. Станько, предс., Ст. Кабан, кас., Т. Онишк, секр. Мітинґи відбувають ся в четверту неділю місяця у Ст. Кабана. Адреса: St. Onysyk, Box 16, Yorkville, O.

Від. 80. Братство св. Михаїла в Плезент Валї, Па. П. Славняк, предс., П. Красняник, кас., І. Тернавчик, секр. Мітинґи відбувають ся в неділю по 15-ім.

Від. 83. Сестрицтво св. Любови в Карнеґі. Па. Т. Пронько, пред., З. Ґовда, кас., о. Г. Кульчицкий, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю кождого місяця в рускій школї. Адреса сестрицтва: Rev. Gr. Kulczycki, 214 Jane Str., Carnegie, Pa.

Від. 85. Братство св. Арх. Михаїла в Гейзелтон, Па. М. Мардиняк, предс., М. Носаль, кас., Адам Романьчак, секр. Адреса: Adam Romanczak, 516 East Broad St., Hazleton, Pa.

Від. 88. Братство Успенія Пр. Діви Марії в Крос Форк, Па. Сидор Мацко, предс., Іван Єфич, кас., Теодор Панцьо, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю по 20-тім кождого місяця в домі С. Мацка. Адреса братства: Theodore Pancio, Box 64, Cross Fork, Pa.

Від. 91. Братство св. Димитрія в Мпкисракс, Па. Я. Зьвірінський, предс.; І. Порада, кас.; Ф. Кавалко, секр. Мітинґи відбувають ся в третю неділю місяця. Адреса братства: F. Kawalko, Box 117, McKees Rocks, Pa.

Від. 99. Братство св. Отця Николая в Вилксбери, Па. М. Ковалишин, пред.; С. Лукач, кас.; А. Шкробяк, секр. Мітинґи відбувають ся в церковній салї North Main Str.

Від. 103. Братство св. Отця Николая в Експорт, Па. В. Чупа, предс.; М. Чупа, кас.; А. Сухранович, секр. Мітинґи відбувають ся по 15-ім кождого місяця в домі В. Чупи.

Від. 104. Братство св. О. Николая в Перт Амбой, Н. Дж. М. Варевчак, предс., П. Голодиский, кас., К. Шкурат, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю місяця о год. 2-ій пополудни. Адреса: K. Szkurat, 390 High St, Perth Amboy, N. J.

Від. 108. Братство св. Володимира Вел. в Ню Йорку, Н. Й. А. Довганюк, предс., А. Шеремета, кас., Я. Корнат, секр. Мітинґи відбувають ся кождої остатної суботи перед першим при 46 Ave A, New York, Адреса: Jacob Kornat, 185 Stanton St., New York, N. Y.

Від. 121. Братство св. Івана Хрестителя в Трентон, Н. Дж. В. Дубчак, предс., І. Гудак, кас., І. Зімяньский, секр. Мітинґи відбувають ся в першу неділю місяця в рускій школї при улицї Grant. Адр. братства: John Zimianski, 22 Islon Alley, Trenton, N. J.

Від. 131. Товариство „Заокеаньска Україна" в Бофало, Н. Й. Г. Самотіс, предс., Х. Яремка, секр. тов., Т. Скробала, секр. Союза. Мітинґи відбувають ся в салї під ч. дому 124 Amherst str., Buffalo, N. Y.

Від. 132. Товариство „Січ" в Мікиспорт, Па. П. Сова, предс., М. Фринцко, кас., Т. Каськів, секр. Мітинґи відбувають ся в суботу по 15-ім в гали церковній. Адреса: Theo. Kaskiw, Box 586, McKeesport, Pa.

Від. 135. Братство св. Георгія в Смок Рон, Па. Н. Лавер, предс., М. Мандзяк. касієр, А. Клим, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім. Адреса: Anthony Klym, Box 26, Smoke Run, Pa.

Від. 137. Братство св. Георгія в Вест Сенека, Н. Й. А. Боднар, предс.; П. Манько, кас.; І. Горох, секр. Мітинґи відбувають ся в другу неділю по першім. Адреса братства: John Horoch, 619 Center str., West Seneca, N. Y.

Від. 138. Товариство І. Наумовича в Філаделфії, Па. К. Смакула, предс., А. Келлій, кас., С. Мурянка, секр. Адреса: 440 Olive str., Philadelphia, Pa. Мітинґи відбувають ся в другу неділю місяця.

Продовжене зі сторони 6-ої

яко напись при вході до пекла: „Погасіть всяку надію“.

Доси було вже, Богу дякувати, чимало старань та ріжних подвигів, щоби уладнати наші церковні діла в Америці, та всі они кінчились цілковитим фіяском і більшим або меншим посрамленіем. А й не треба бути аж пророком, щоби предсказати, що й всяка акция в сій справі на будуче (коли взагалі яка акция ще буде!) скінчить ся так само невдачою і посрамленем. — От з великим шумом заповіданий гр. кат. конґрес, котрий явно був би ще компетентний обдумати способи, як забеспечити будучність нашої церкви в Америці, щез, як хвостата комета, а причина сему (сьмійтесь!) неприсутність Апостольского Делеґата у Вашинґтоні... Справді, по-що було зачинати цілу ту комедию з конґресом, коли не було на стільки енерґиї, щоби припровадити его до кінця? Ліпше чейже було б цілком не зачинати, як, зачавши, не докінчити, бо тоді була би бодай заощаджена ще більша зневохота у своїх, а сьміх і блямажа у своїх і у чужих... І чи не пошились немилосердно в дураки сі громади, що вибирали своїх делеґатів на конґрес? Чи ж не було шкода сего паперу, на котрім писали тутешні рускі часописи про конґрес? Чом же аранжери не писнуть ані одним словечком, як і що сталось з конґресом? — Дійстно, сьміховина, show, але й сум і сьвідоцтво убожества заразом...

А так само сьмішною, а й дивовижною явилась і ся акция, яку почато в зовсім вже послідних часах, а яка мала на меті ставити кандидатів в епископи тайком, за кулісами, на своїх конвентиклях і перепачкувати его Русинам в Америці немов яку заборонену річ через кордон. (Свобода донесла була навіть, що на такім конвентиклю в Ню Йорку поставлено вже дійсно трох кандидатів). Сказавши так правду, я сумніваюсь, чи межи нами, рускими сьвящениками в Америці, є такий кандидат, котрий мав би потрібні кваліфікациї на таке достоїнство, як епископ, та евентуально, як би і став церковним зверхником, чи потрафив би він привести до ладу помотані діла нашої церкви. Бо й від чогож преціњ ся специяльно руска партийна манія, що порошкує наші сили, розбиває нас на атоми? Від чого ся партийна завзятість, з якою Русини так в старім краю, як і в Америці воюють, поборюють тай нищать себе взаїмно? Ось, як ба так приміром поставлено в епископи котрого із Всч. отців Мункачівців, так булаб ще отворена квестия, чи всі Галичани і Пряшівщани хотілиб узнати его своїм духовним зверхником, а бодай чи не металиб ему величезних колод під ноги в его роботі? А те саме треба сказати, перемінивши лише відповідні слова, колиб поставлено в церковне начальство кого із Всч. отців Пряшівщан чи Галичан. Правда, де-хто міг би сказати, що такий церковний зверхник, маючи до розпорядимости ріжні церковні кари, був би в силі змусити морально опірних до послуху; та все таки відповім на се, що церковна кара наложена на сьвященика в Америці не конче потрафить довести до бажаної цїли, коли за сьвящеником стоїть непохитно народ, і докази на се трафлялись вже межи тутейшим латиньским клиром. Конець кінцем: або ставити в кандидати на зверхню церковну власть таких із тутейших сьвящеників, за котрими заявить ся рішуча, радше подавляюча більшість американьского руского клиру, а посередно бодай і руских тутешних громад, що одначе не може статись без якогось спільного з'їзду а la' конґрес, або класти на кандидата когось такого, що нема его в Америці і що невідомий нам з жадного „але“. Но, на щасте ся idee fixe ставленя кандидатів зникла, здаесь вже, як фаерверок; тим то отсе мое говорене нехай буде лиш in parenthesi — в скобках.

Оттак сумна, щербата наша доля. Всякі вороженьки обсіли нас із всіх боків тай перехапують рускі душеньки до своїх кошарів; наші же, хоч і затискають деколи пястук, та лиш в кишени і одинцем, а більша частина зачаджена жидівско-мадярскою ідеею — нїгде правди дїти — дбає хиба о те, щоби набити кабзу, та й, зібравши „заслуги“, від маширувати в своїм часї назад у свояси; і наша церков в Америці (нехай буде мені вільно порівнати!) подібна до сего воза в байці, до котрого запряглись лебедь, рак і щука; но лебедь рвесь у воздух, рак пхає взад, а щука тягне в воду а віз, як стояв, так і стоїть на місци...

Вправді, на мою думку ми моглиб і самі без якогось висшого свого духовного начальства встановити собі одну якусь спільну, церковну автономію, та впорядкувати як-так діла нашої церкви в Америці, но до сего потрібний добре обдуманий плян, велика солідарність, підпорядковане амбітного „я“ під загальне добро та й щира і добра воля всїх; колиж до сих прикмет нам далеко, дуже далеко і один Г. Бог на небі знає, що станесь з гр. кат. рускою церквою в Америці за яких 50 літ від тепер..

Коли отсе мое „писанечко“ видасть ся де-кому занадто чорним, песимістичним, або й невмістним, я не маю нічого проти сего, і дай Боже, щоби оно і на ділі таким було; я одначе: dixi et salvavi animam meam.

Реймі, Па., 19-го Септембра, 1906.

о. П. Понятишин.